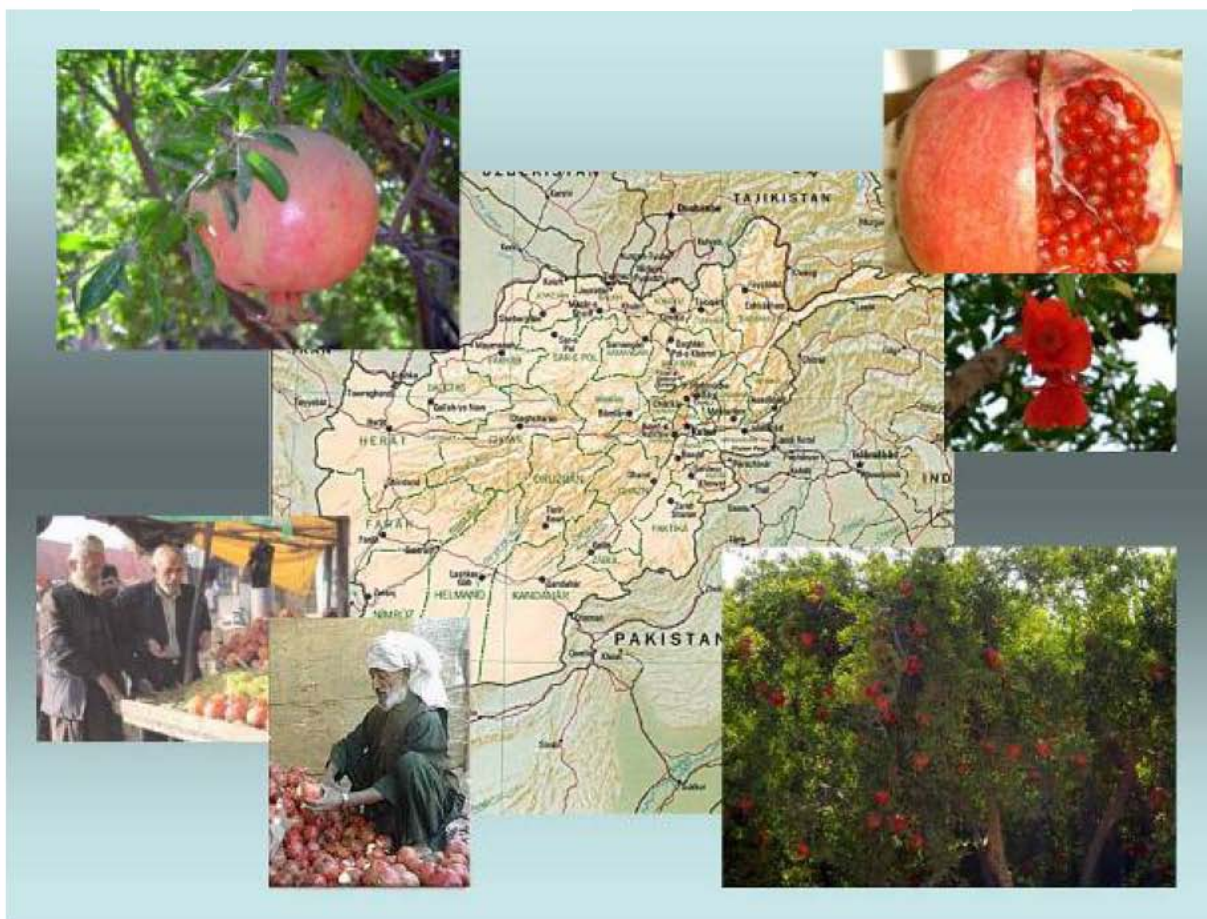

په افغانستان کې د انارو تولید

ترتیب او جوړونه: د نباتی علومو له دیپارتمنت څخه کرتین
گلوزر او لویس برگوسن

اصلاح او دیزاین: مارک بیل

د لا زیاتو معلوماتو د لاسته راوړلو لپاره په لاندې پته باندې اړیکې ټینګې کړئ: <http://ip.ucdavis.edu>

د چاپولو حقوق: د UC Regents Campus, 2008 د چاپولو ټول حقوق خوندي دي.

لړلیک

۱. انار: سر چینه یی او چیرته کرل کیږي..... 3
۲. انار څه ډول میوه ده او د ودې او نمو ځانګړتیاوې یی کومې دي؟..... 4
۳. نوعي یا ډولونه..... 5
۴. د انارو نسل ګیري، د سوداګریزو ډولونو انتخابول..... 9
۵. د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده؟..... 10
۵. ۱. د تودوخې درجه..... 10
۵. ۲. خاوره..... 10
۶. په افغانستان کې انار په کومو ځایونو او کوم ډولونه یی کرل کیږي؟..... 11
۷. ۱. د ډول یا نوعي غوره کول..... 11
۷. ۲. زیاتوالی یا تکثیر (Propagation)..... 12
۷. ۳. د موقعیت غوره کول او تیارول..... 12
۷. ۳. ۱. د ځای غوره کول..... 13
۷. ۳. ۲. له یخ وهنې څخه ساتنه..... 13
۷. ۳. ۳. د خاورې تیارول، سمون او سره ورکول..... 14
۷. ۳. ۴. د کرلو څخه مخکې د سړې ورکول..... 14
۷. ۳. ۵. د مردار بوټو (هرزه بوټو) له منځه وړل..... 15
۷. ۳. ۶. د نیالګیو د کښینولو طرحه او دیزاین..... 15
۷. ۳. ۷. د انارو نیالګیو ته بڼه یا شکل ورکول..... 15
۸. د باغ جوړول..... 16
۸. ۱. د قوربې نیالګې او د هغې کښول..... 16
۸. ۲. نیالګې څرنگه او څه وخت کرل کیږي (په لوبښې کې کرل شوي نیالګې یا هغه نیالګې چې ریښې یی لوڅې وي)..... 17
۸. ۲. ۱. اوبه..... 18
۸. ۲. ۲. د اړتیا په صورت کې نیالګې ته ستنه ورکول..... 19
۸. ۲. ۳. د نیالګیو د کښولو پر مهال د لمر له سوځیدلو څخه ساتنه..... 19
۸. ۳. د نوو کښول شوو نیالګیو روزل او ښاخه برې..... 19
۸. ۳. ۱. د انارو نیالګې ولې ښاخه برې کیږي؟..... 20
۸. ۳. ۲. د انارو د ونې د ښاخه برې عمومي دودونه او لارې چارې..... 20
۸. ۳. ۳. د روزنې سیستمونه (Training Systems)..... 22
۸. ۴. د انارو د نیالګیو اوبه کول د کښولو څخه وروسته او په لومړۍ کال..... 24
۹. د باغ اداره او تنظیمول:..... 25
۹. ۱. د انارو د نیالګیو شاخه برې، ساتنه او څارنه..... 25
۹. ۲. مردار بوټي (هرزه بوټي)..... 26
۹. ۳. د انارو په رسیدلو باغونو کې د کیمیاوې سړې استعمالول..... 26
۹. ۳. ۱. په کالیفورنیا کې په نمونوي ډول سره د کیمیاوې سړې استعمال:..... 26
۹. ۳. ۲. د انارو په نورو تولیدونکو هیوادونو کې د کیمیاوې سړې د استعمال لارې چارې..... 27
۹. ۴. د عناصرو د کمښت د نښو پیژندل..... 28
۹. ۵. اوبه خور..... 29
۹. ۶. د میوې رنګرې کول..... 31
۱۰. د انارو تشوشات، ناروغۍ، حشرات او د هغوی کنټرول..... 32
۱۰. ۱. د انارو تشوشات او د هغې کنټرول..... 32
۱۰. ۱. ۱. د حشراتو آفتونه..... 32
۱۰. ۱. ۲. ناروغۍ..... 36

۱۱. د انارو د حاصلاتو راتولول او سنبالول..... 37
۱۱. ۱. د میوو پوځوالي:..... 37
۱۱. ۲. د حاصلاتو د راتولولو لارې چارې:..... 37
۱۱. ۳. د انارو د میوو پروسس:..... 37
۱۱. ۴. د انارو ذخیره کول:..... 38
۱۱. ۵. په غذایی رژیم کې د میوو برخه اخیستل..... 39
۱۲. پوښېنې بوتي..... 40
۱۲. ۱. آیا بزگر دوهمی حاصلات د عایداتو د لاسته راوړلو لپاره کړي؟..... 40
۱۲. ۲. ولې باید پوښېنې بوتي وکرل شي؟..... 40
۱۲. ۳. د پوښېنې بوتو زیانونه هم باید په نظر کې ونیول شي..... 41
۱۲. ۴. سپارښتنې..... 41

۱. انار: سر چینه یی او چیرته کرل کیږي.

انار د ایران، شمالي هند، هماليا او په اسيا کې د مديتراني او قفقاز په زونونو کې له پخوا وختونو راهیسي کرل کیده او ویل کیږي چې اصلي منشه او مبدا یی هم یاد شوي ځایونه دي. انار په هر ډول خاور او آب او هوا کې توافق کوي. انار د وچکالي، مالګې، د اوسپنې د کموالي او فعال کلسیم کاربونېټ په وړاندې مقاومت لري. انار په پراخه پیمانه په ایران، هند، د د سهیل ختیځی آسیا په وچو برخو، ملايا، شرقی اندیز او د متحده ایالاتو او لاتین امریکا په وچو او تودو سیمو کې کرل کیږي. انار معمولاً په هغه ځمکو کې چې د بحر له سطحی څخه ۱۰۰۰ متره ښکته پرتي دي، کرل کیږي او په خاصه توګه په تودو او نیمه تودو سیمو پوری محدود دي ولي په وچ او نیمه وچ اقلیم کې ښه وده کوي. انار په هغه ځایونو کې چې ژمی سور او اوړی تود وی، په زړه پورې وده کوي. انار د سړی هوا د شرایطو په وړاندې مقاومت لري مګر د سانتي ګرید د منفی ۱۰ درجو څخه ښکته تودوخه کې د اوږدې مودې لپاره ژوندي نشی پاتی کېدای. که چیرې د میوې د ودې په دوران کې د تودوخې درجه ۳۸ درجې د سانتي ګرید او اقلیم وچ وي نو د ښه جنسیت لرونکې میوې تولیدوي. هغه سیمې چې د رطوبت او اورښت اندازه یی نسبتاً زیاته وي د انارو د کرلو لپاره په بشپړه توګه نامناسبه ګڼل کیږي او هغه میوې چې ددې ډول شرایطو لاندې تولیدیږي خوروايي یی کم او چاودیدلو ته زیات میلان لري.

اوس مهال انار پرته له انتر اکتیکا څخه د نړي په ټولو لویو وچو کې کرل کیږي. د انارو تولید په نړیواله کچه د متحده ایالاتو (د کالیفورنیا او اریزونا ایالتونو) پواسطه رهبري کیږي او د ترکیی، تونس، هسپانیی او ایران د هیوادونو پواسطه تعقیبیږي. که څه هم د انارو د موجوده تولید په هکله په عمومي ډول سره قبول شوي احصائیه وجود لري.

- کالیفورنیا هر کال د ۶۶۳۹ هکتاره ځمکې څخه ۱۷۰۰۰ متریک ټنه انار چې مجموعی ارزښت یی ۴,۹ میلیونه امریکایی ډالر کیږي، تولیدوي. څرنګه چې د انارو روغتیایی ګټه ډیره زیاته ده نو د نیالګیو کنسینول یی مخ په زیاتیدو دي.
- د راپورونو له مخی په ۱۹۹۹ زیږدیز کال په تونس کې په ۱۵۰۰۰ هکتاره ځمکه کې انار کرل شوی وو چې شمیر یی ۵ میلیونه نیالګیو ته رسیده. دغه نیالګی په منظم ډول په جلا باغونو یا د نورو میوه لرونکو نیالګیو سره په ګډ ډول کرل شوي وو. په ۱۹۹۷ زیږدیز کال کې یی کلنی تولیدات ۵۰۰۰۰ ټنو ته رسیده. د تولید شوي میوې زیاته برخه په کورنیو بازارونو کې پلورل کیږي او یوه کمه اندازه (په سلو کې ۱ برخه) یی بهرنیو هیوادونو ته صادریږي.
- په ۱۹۹۶ زیږدیز کال په ترکیه کې ۶۵۰۰۰ ټنه انارو د تولید راپور ورکړل شوي وو.
- په ۲۰۰۵ زیږدیز کال په ایران کې د ۶۰۰۰۰۰ ټنه انارو د تولید راپور ورکړل شوي وو.
- اوس مهال په افغانستان کې انار د باغداري د تولیداتو په سلو کې ۲ برخي (د هغه سروې ګانو په اساس چې په ۱۹۹۷ او ۲۰۰۳ زیږدیزو کلونو کې د التایی د مشورتی موسسې، کابل، افغانستان او د ملګرو ملتونو د خوراک او کرنې د ادارې پواسطه ترسره شويدي) تشکیلوي چې د کندهار، بلخ، هلمند او نیمروز په ولایتونو کې کرل کیږي. هغه سیمه ایز ډولونه (ورایتی ګانی) چې د کندهار ولایت د انارو د تولید په اساسی او مهمو سیمو (۴۰۳۲ جریب یا ۸۰۶ هکتاره) کې کرل کیږي د کیفیت او تولید له نظره د خاص شهرت لرونکي دي. د راپورونو له مخې بزګرانو د ډنډ په ولسوالي کې له یو هکتار ځمکې څخه

په اوسط ډول ۱۷۲۰ کیلوگرامه انار (۳۴۴ کیلوگرامه/جریب) او همدارنگه د ارغنداب په ولسوالي کې له یو هکتار ځمکې څخه ۳۸۰۰ کیلوگرامه انار (۷۶۰ کیلوگرامه / جریب) لاسته راوړي دي. د فراه ولایت هم د انارو د تولید (۱۰۹۷ کیلوگرامه / هکتار یا ۲۱۹ کیلوگرامه / جریب) او لوړ کیفیت لرونکو میوو له مخی زیات شهرت لري. انار د مهمو حاصلاتو له جملې څخه په دوهمه درجه کې ځای لري. د انارو تولید د هغوی د تولیداتو په خاصه توګه د انارو د جوس د غوښتنی د لوړیدلو سره سم مخ په زیاتیدو دي دا ځکه چې اوس د انارو روغتیایی ګټې په ډاګه شويدي.

۲. انار څه ډول میوه ده او د ودې او نمو ځانګړتیاوې یې کومې دي؟

انار (*Punica grantum*) کوچنې ونې لرونکې نباتات دي چې لوړوالی یې تر ۸ مترو (زیاتره یې نسبتاً کم لوړوالی لري) پورې رسیري چې په تودو سیمو کې د تل لپاره شنی (دوامداره) او په نیمه تودو او معتدله سیمو کې یې پانې توئیري. د انارو نیالګي ډیر لږ تیره وزمه او بی دوامه نبات دي چې کوچنې، نرۍ او اوږدې پانې او لنډ ډنډرکي لري.

د انارو ساقه د سور نصواري رنګه پوستکي پواسطه چې وروسته بیا په څر رنګه پوتکي پواسطه چې وروسته بیا په څر رنګه پوتکي بدلیري، پوښل شويده. د انارو ځانګي شخې، ګوتیز (زاویه لرونکي) او اکثره تیره وزمه وي. د بوټو ودې په وخت کې د بوټي د بیخ څخه د ډنډرکو یو قوي میلان رامنځته کیږي. په باغونو کې معمولاً نیالګي د یوې ساقې په درلودلو سره د یوه نیالګي یا ونې په بڼه روزل کیږي او همدارنګه کیدای شي چې د څو ساقو په درلودلو سره د یوه نیالګي یا ونې په بڼه وروزل شي. په سړو سیمو کې ښایي د انارو ونې د څو ساقو په درلودلو سره و روزل شي خو د ټولې ونې د له منځه تللو خطر کم شي. د انارو ونې کیدای شي تر ۲۰۰ کلونو پورې ژوندې پاتې شي مګر د میوې ورکولو توان او قدرت یې د ۱۵ کلونو څخه وروسته کمیږي او بی ثمره کیږي. زیاتره د انارو ونې په دوهم کال (ځینی ونې په لومړي کال) میوه تولیدوي مګر د ۳ – ۵ کلونو پورې د پام وړ میوه او حاصلات نه ورکوي.

د انارو ونې سپین، ګلابي، سره یا نارنجي ګلان نیسي. ګلان کیدای شي یواځې مذکر (د لویدلو تخمونه سره) یا په بشپړه ډول د مذکر او مؤنثو برخو لرونکي وي او د حاصلاتو د تولید سبب وګرځي. څرنګه چې د انارو په زیاتره ونې د دواړه مذکر او مؤنث برخو لرونکي وي چې په دې ډول انارو کې ځاني القاح صورت نیسپاو میوه تولیدوي. د غوره حاصلاتو د لاسته راوړلو لپاره باید بل ډول (نوعه) موجوده وي څو ګډه ګرده افشاني (Cross Pollination) صورت ونیسي چې د دې ډول القاح (ګرده افشاني) په نتیجه کې حاصلات په سلو کې ۳۸ برخې زیاتوالي مومي. د

انارو بعضی ډولونه ځاني القاح نلري او گډه گرده افشاني (Cross Pollination) ته اړتيا لري . گرده افشاني معمولاً د حشراتو (د شاتو د مچيو) پواسطه رامنځته کيږي. په عام ډول د انارو د گل غوړيدنه د مارچ - اپريل او جولای - آگست د مياشتو تر منځ رامنځته کيږي. د گلانو د غوړيدلو موده ۱۰ نه تر ۱۲ اونۍ يا تر دې زياته وي چې د نبات په نوعيت (ورايتي) او جغرافيايي موقعيت پورې اړه لري. د گلانو بشپړه غوړيدنه په اټکلي توگه په يوه مياشت کې پاي ته رسيږي او ليدل شويد چې د گلانو غوړيدل او د ميوې توليد په ۳ يا ۴ جلا دورو کې ترسره کيږي. د نارينه گلانو سلنه لوړه (په سلو کې له ۶۰ - ۷۰ څخه زيات) ده چې د انارو په نوعيت (ورايتي) او موسم پورې اړه لري. د گلانو د غوړيدلو په مرحله کې په مختلفو انواعو (ورايتي گانو) کې د ذکر شوو دوه ډوله گلانو د غوړيدلو اندازه (زيات نارينه گلان يا بشپړ گلان) يو له بله سره توپير لري. په عمومي ډول سره د گلانو د غوړيدلو په لومړۍ مرحله کې د بشپړ گلانو شمير زيات او برجسته وي ولي د گلانو د غوړيدلو د مرحلې د بشپړيدلو پورې په تدريجي ډول کميږي او وروسته بيا زياتيږي. د حاصلاتو د راټولولو په وخت کې د ميوې ساتنه د مخکنيو گلانو څخه تر رسيدلو گلانو پورې په سلو کې ۳۰ برخې د گل غوړيدني په لومړۍ مرحله کې او په سلو کې ۸۰ برخې د گل غوړيدني په وروستي مرحله کې زياتيږي. هغه گلان چې د گل غوړيدني څخه ۴ نه تر ۵ اونۍ وروسته غوړيږي، زيات حاصلات (په سلو کې ۹۰) چې کيفيت يې ښه او د چاوديدلو اندازه هم کمه وي، توليدوي. نو ځکه د لومړنيو ميوو د رنگرې کولو پواسطه په مجموعي ډول د ميوو جنسيت اصلاح کوي.

د انار ميوه ۳،۵ - ۶،۵ سانتي متره سور، ۳۰ - ۱۲۰ گرامه وزن او د ۳ - ۶ مياشتو په جريان کې وده کوي او پخپلې. د انار ميوه څرمن وزمه ښوي پوتکي لري چې د يوډول نوو نازکو پردو پواسطه چې د خوړلو وړتيا نلري، په څو برخو ويشل شويده چې هره برخه يې د شيره لرونکو دانو څخه ډکه وي. د ميوې (دانو) بهرني طبقه کيدای شي سپين/شين، گلابي يا سور رنگ او ژير ته ورته پس منظر ولري. د شيرې رنگ د دانو بهرني رنگ تعقيبوي. د انارو د ميوې د ښه خوند د لاسته راوړلو لپاره د حاصلاتو د توليد په دوران کې لوړې تودوخې ته اړتيا ليدل کيږي. تور رنگه ميوې ښه خوند لري. د ميوې رنگ د نوعي په ځانگړتياؤ پورې اړه لري.

۳. نوعي يا ډولونه

د انارو د Punica د جنس بله يواځنی ډول د P. proto-punica (همدارنگه P. nana يې هم بولي) څخه عبارت دي چې په تجارتي ډول نه توليديږي او د خوړلو وړ هم ندي.

د انارو نوعيت (ورايتي) په هغه هيواد پورې چيږي چې کرل کيږي، محدود وي او اصلي ارثي سرچينه يې هم بعضی وختونه معلومه نه وي، دا ځکه چې کيدای شي يو ډول انار څو نومونه ولري. په زياتره هيوادونو کېد انارو په سلگونو ډولونه (نوعي) وجود لري. د انارو نوعيت (ورايتي) عموماً د خوړو، خوړو- تروشو او تروشو، وختي، منځني او نا وخته موسم د جوس په خاطر، د ميز د سر ميوه (د ميز په سر د ډوډۍ خوړلو په وخت کې)، نرم دانه لرونکي انارو، کلک دانه لرونکي انارو، ميده دانه او غټو دانه لرونکو (لږو دانه لرونکو او ډيرو دانه لرونکو) انارو له مخې طبقه بندي کيږي. د ډولونو نومونه ځيني وختونه د کرلو د ځاي او يا هم د ميوې د رنگ څخه سرچينه اخلي. که څه هم د انارو ۳۰۰۰ ډوله (نوعي) پيژندل شويدي خو يوازي يو ډول

بی د وندر فول (Wonderful) په نامه یادېږي چې په ځانګړې توګه په کالیفورنیا، چلی او اسرائیلو کې کرل کیږي.

د یادولو وړ خبره ده چې د کلکو دانو لرونکو انار د خوړلو ټیټ جنسیت لري نوله همدې کبله د خوړولو لپاره نرمو دانه لرونکو انارو ته ترجیح ورکول کیږي. کلک دانه لرونکي انار چې سوربخن رنګ لري، زیاتره د جوس جوړولو او پروسس په برخه کې ورڅخه کار اخیستل کیږي.

د امریکې متحده ایالات (USA)

د انارو د وندر فول (Wonderful) ډول د لومړي ځل لپاره د قلمی په ډول د فلوریډا له ایالت څخه سرچینه اخیستې او وروسته بیا په ۱۸۹۶ زیږدیز کال په کالیفورنیا کې تکثیر شوي. د دغه ډول انارو میوه ګرده مګر قطبی برخه یی همواره ده. نوموړې نوعه ټټه، ارغواني، سور رنګی، متوسط پنبه پوټکي لرونکي، جوس لرونکي او نیمه کلکې دانې (زړي) لري. دنوموړي نبات بوټي قوي او ښه حاصل ورکوي. د میوې جسامت یی غټ او سور ارغواني رنګ لري. په تود اقلیم لرونکي جزایرو کې د ښه جنسیت میوه ورکوي او په هر ډول خاوره کې تر ډیره وخته ژوندي پاتې کېدای شي. د کر په لومړي کال میوه ورکوي. په نوموړي نبات کې په ځاني ډول القاح صورت نیسي. د حاصلاتو د راټولولو وخت یی د اګست له ۲۵ نیټې څخه د اکتوبر د میاشتې تر لومړۍ نیټې پورې دی او د ۶ سانتي ګریډه یا له دې څخه په ښکته تودوخه کې ۱۵۰ سړو ساعتونو ته اړتیا لري.

د انارو نور ډولونه (ورایتی ګانې) هم شته، مګر په کمه پیمانه کرل کیږي چې عبارت دي له:

امبروسیا (Ambrosia): جسامت یی د وندر فول (Wonderful) په نسبت درې چنده دی. پیکه ګلابي پوټکي لري، جوس یی ارغواني رنګ او خوړ ترش بخن خوند لري. د وندر فول (Wonderful) په شان ۱۵۰ سړو ساعتونو ته اړتیا لري.

تل خوړه نوعه (Eversweet): دغه ډول انار ډیر خواړه (تردي پوري چې خام انار یی هم خواړه دي) او دانې نه لري. سور پوټکي او روښانه (شفاف) جوس لري. د حاصلاتو راټولول یی د اوړي په وروستۍ وخت کې پیل او تر منی پوري دوام کوي. د سیند په غاړو د سیند د غاړو څخه لیږي جزایرو کې کرل کیږي. ګلان یی غټ، ځلانده او نارنجي سوربخن رنګ لري. ۱۵۰ سړو ساعتونو ته اړتیا لري او القاح یی په ځاني ډول صورت نیسي.

گرینادا نوعه (Grenada): دغه میوه دننه او بهر ژور سور رنگ لري او په کالیفورنیا کې یی په تجارتي ډول کرل مخ په زیاتیدو دي.

رید سلک نوعي (Red Silk): د دغه ډول انارو ونې تیت قد لري چې لوړوالی یی تر ۲ مترو پورې رسیري. د UC Davis نوع (ورایتی) یی د لوی میوي لرونکي ده، د جوس رنگ یی سور او زیات خوندور دی او ددی تر څنګ د تریوالي او خوړوالي ډیر په زړه پوري تعادل لري.

خواره انار: د دغه ډول انارو خوړوالی د ونډرډول انارو په نسبت زیات او په هغه سیمو کې چې اوړی یی یخ وي د ښه کیفیت لرونکي حاصلات ورکوي. د دغه ډول انارو ونې کوچنې، پانی یی ځلانده او زیاته ښکلا لري او ونې یی د پسرلی په آخر کې سري نارنجي غوټی نیسي. په لوبني کې د ودې کولو لپاره ډیره مناسبه نوعه ده.

د حاصلاتو راټولول د اوړی په وروستیو وختونو کې تر سره کیږي. نا چاودیدلي او پخي میوي یی په سړو او وچو ځایونو کې د دوو میاشتو یا زیات وخت لپاره ذخیره کیږي. ډیرو لږو سړو ساعتونو (۱۰۰ ساعتونو) ته اړتیا لري. په دغه ډول انارو کې ځاني القاح صورت نیسي.

ترکیه

ترکیه یو له هغه هیوادونو څخه چې انارو ورڅخه سرچینه اخستی، شمیرل کیږي او په مختلفو سیمو کې یی د انارو ډیر ډولونه کرل کیږي. د انارو ډولونه یی د خوړوالی او دانو په اساس طبقه بندی شوي چې عبارت دی له: تریو، خوړ تریو او خواره ډولونه او همدارنګه د دانو د کلک والي په اساس مختلف ډولونه (نرم دانه، نیمه کلک دانه او سخت دانه) لري.

فلاهميميز (Fellahyemez)، ایک سيلیک (Eksilik)، ایرنار (Ernar)، هیکازنار (Hicaznar)، کتیرباسی (Katirbasi) او اسینار (Asinar).

تونس

تونس یو له هغه هیوادونو څخه چې انارو ورڅخه سرچینه اخستی، شمیرل کیږي او د هیواد په مختلفو سیمو کې یی د انارو مختلف ډولونه په پراخه پیمانه کرل کیږي. د دغه ډولونو نومونه محلی منشه لري او له هغه ځای څخه اخیستل شوي چیرې چې کرل کیږي یا داچه د رنگ له مخې نومول شويدي. نباتي مواد وار په وار د سیمو تر منځ تبادله کیږي چې ارثي ډولونه یی په نوموړو سیمو کې د نورو ډولونو سره کیدای شي نیردي اړیکې ونه لري ځکه نو تولید په منطقو کې نه مشخص کیږي. هغه میوې چې په باغونو کې په عنعنوي ډول سره تولید شوي، د نوو بازارونو لپاره وړ او مناسب ندي او زیاتره زاړه باغونه له منځه وړل شويدي. یواځې یو څوسیمه اییز ډولونه په قوریو کې تکثیر کیږي او په نوو باغونو کې ورڅخه کار اخیستل کیږي. ځینی ډولونه یی د میزي (Mezzi، رویانزي (Ruanzi) یا گاروسی (Garoussi) په نومونو سره یادیري چې په دي کې لږ تر لږه څلور ارثي اړیکې لرونکي گروپونه موجود دي.

هسپانیه

په هسپانیه کې انار معمولاً د الیکینټ (Alicante) او مورسیا (Murcia) په ولایتونو (د هسپانیی سهیل ختیځو سیمو) کې کرل کیږي چیرې چې په اوږې د هوا د تودوخي درجه د ۴۰ سانتي گریده څخه لوړیږي. د ډولونو ځانگړتیاوي د ډولونو ترمنځ په لوړه کچه تغیر مومي. تر ټولو مهم ډول یی مولر دی ایلچ (Mollar de Elche) چې زیات کرل کیږي او نور ډولونه یی د روجا (Roja)، والینشیا (Valenciana) او داسی نورو څخه عبارت دي. د والینشیا (Valenciana) بهرنی برخه د مولر څخه زیاته روښانه او سوروالی لري مگر د اخلي برخه یی نسبت مولر ته پیکه رنگ لري او خوړوالی یی هم کم دی. اوس مهال د انارو د نسل گیری د پروگرامونو له لارې نوي ډولونه معرفي شويدي څو سوداگریز محصولات اصلاح شي.

ایران

هغه خواړه ډولونه چې په تازه ډول په ایران کې استعمالیږي عبارت دي له علق شرین (Alak-E-Shirin)، بهشتی (Bihashteh)، آغامحمد علی شرین (Agha Mohammad Ali shirin)، ملاسی شرین (Malase Shirin)، ملاسی ترش (Malase Torsh) او پوست سفید شرین (Pust Safeede Shirin) او همدارنگه نیله بوتی او زینتي ډولونه یی د علق ترش، تابستانی او پوست سفید ترش څخه عبارت دي.

ایټالیا، په خاصه توگه سیسلی: هغه ډولونه چې په دغه هیواد کې کرل کیږي په لاندې ډول دي: رگانا (Ragana)، رکالموتو (Racalmuto)، پروفیتا (Profeta)، سلینونت (Selinunte)، نیرانا (Neirana) او دینټ دی کاوالو (Dente di cavallo).

هند: په دغه هیواد کې معمولاً د انارو هغه ډولونه ته ترجیح ورکول کیږي چې دانی یی غوښینی او له اوبو څخه ډکې وي. د انارو هغه ډول چې دانی یی نسبتاً نرمې وي، اکثره په بی دانه انارو کې

طبقه بندي کيږي چې ډولونه يې عبارت دي له: بې دانه، کندهاري، آلاندي، دولکا، کابل، موسقط ريد، پيپر شيل، پونا، هسيانوي ربي، ويلوډو، مسقط وائت. که څه هم د انارو د کر په هکله په منځني ختيځ او اسيا کې محدود معلومات وجود لري خو ځيني ډولونه يې د سوداگريز اهميت له مخي په لاندي ډول لست شويدي: عراق: احمر، اسود او حلوا عربستان سعودي: منگولاتي اسرائيل (يهودي برخه): وندر فول، ريد لوفاني - خوروالي او تندوالي يې د هغه ډولونو څخه چې په عربي ملکونو کې کرل کيږي کم دي. اسرائيل (عربي برخه): ماليسي، راس ايل بغل

۴. د انارو نسل گيري، د سوداگريزو ډولونو انتخابول

د ونو په اړه مهمي ځانگړتياوي:

- لوړ توليدات: لوړ او ښه حاصلات مطلوب دي.
- تيبټ قد لرونکي ونې: د انارو د ونو له ځانگړتياؤ څخه يو هم تيبټ قد دې څو د کرلو په ځانگړو شرايطو کې حاصلات په آساني سره راټول کړای شي.
- د سري هوا په وړاندي د ونو مقاومت: د ونو دغه ځانگړتيا په خاصه توگه په هغه سيمو کې چې سخت سوړ ژمی لري، د اهميت وړ ده. د سري هوا په وړاندي مقاومت په ډيرو عواملو (عمر، د بوټي وضعيت، په ژمی کې د ښکتنې تودوخې درجې وخت) پورې اړه لري. د انارو په مختلفو ډولونو کې د سري هوا په وړاندي حساسيت توپير لري. نرم دانه انار نسبت سخت دانه انارو ته د سري هوا په وړاندي کم مقاومت لري.

د ميوو په اړه مهمي ځانگړتياوي:

- غوره جنسيت لرونکي ميوه: د ميوې اندازه او شکل، د پوټکي او زړو رنگ، د شيري (جوس) درلودل، د بورې او تيزابو خوند شامل دي. د ډولونو د ځانگړتياؤ تر منځ لوی توپير موجود دي چې کيدای شي دا د کرنيز چاپيريال او حاصلاتو د راټولولو د نيتي پواسطه په پراخه کچه متاثره شي. د ميوې د اندازې يا د پوټکي د سوړ رنگي او همدارنگه د ميوې د داخلي جوړښت تر منځ دوايمداره (با ثباته) اړيکي وجود نلري. په نسبي ډول زيات جوس د غټي ميوې څخه ډير مطلوب دي.

- د نرمو زرو (دانو) شتوالي: د زرو نرموالي يا د زرو نه موجوديت يوه په زړه پورې اقتصادي ځانگړتيا ده چې د ميوو د استعمال جنسيت اصلاح کوي. د انارو زيات ډولونه د دغه ځانگړتيا په نظر کې نيولو سره يو له بله په بشپړه توگه توپير لري. د سخت زرو ډولونو جوړښت کيدای شي چې د نرم زرو ډولونو د گډې کرده افشاني پواسطه متاثره شي.

- د چاودیدلو په وړاندې د میوې مقاومت: د چاودیدلو په وړاندې د میوې مقاومت په زیاته اندازه د آب او هوا او باغونو د اداري او تنظیم په خاصه توګه د اوبو د رژیم او اوبه خور مهال ویش پورې اړه لري او د پورته عواملو پواسطه متاثره کیږي.
- د سوري کوونکو حشراتو په وړاندې د میوې مقاومت: د Moth او Butterfly مختلفې د لارو اوې د انارو پیژندل شوي حشرات دي چې انارو ته د پام وړ زیان اړوي او هغه وخت میوو ته زیات زیان اړولای شي چې لاروا (چینجی) د میوو د تخریب سبب شي. په عمومي توګه تیزاب لرونکي میوې د خوړو میوو په نسبت د کم زیان سره مخامخ کیږي.
- د حاصلاتو د راټولولو څخه وروسته د ښه جنسیت درلود: په زیاتره هیوادونو کې د انارو ذخیره کول او انتقالول مروج دي. د حاصلاتو د راټولولو څخه وروسته د میوو د ښه جنسیت ساتل او د میوې مقاومت د حاصلاتو د ساتلو او ذخیره کولو په زړه پورې ځانګړتیاوې دي.

۵. د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده؟

۵.۱. د تودوخې درجه

د انارو ډولونه په نیمه تودو سیمو کې چې معتدله تودوخه لري ښه حاصل ورکوي او په طبیعي ډول سره په هغو سیمو کې چې ژمی یې سوړ او اوړی یې تود وي ښه توافق کوي. انار د منفی ۱۱ درجې څخه کښته تودوخه کې تر ډیره حده زیانمن کیدای شي. د انارو نیالګي لومړۍ پانې او وروسته غوټې کوي او د لومړۍ پانې څخه تر غوټې کولو پورې د یخ وهنې په وړاندې حساس دي. د انارو بوټي نیمه وچ اقلیم خوښوي او د وچکالي په وړاندې زیات مقاومت لري. انار په پوره لمريز موسم کې ښه حاصل ورکوي. ددې لپاره چې د انارو پوټکي د یخ وهنې او لمر د سوزیدلو له امله زیانمن نشي نو باید د ونو تنې د سپین رنګ پواسطه رنګ کرل شي خو د سپرو شپو او ګرمو ورځو په دوران کې د تودوخې د درجې تغیرات کله چې ونه نیغ په نیغه د لمر د وړانګو په وړاندې واقع کیږي، راکم کړو.

۵.۲. خاوره

د انارو ونې پرته له ښوره زاره یا زیات کلسیم لرونکو او القلی لرونکو خاورو څخه په نورو ټولو خاورو کې کرل او ښه وده کوي. د انارو بوټي د کمه اندازه القلی لرونکو خاورو په وړاندې چې pH یې ۵،۷ رسیږي، مقاومت لري، ولې د انارو د کرلو لپاره په لږه اندازه تیزابي خاورې (pH 5.5 – 6.5) په زړه پورې خاورې دي. انار په ژورو او درندو ګډو خاورو کې ښه وده او حاصل ورکوي، مګر منځني درني خاورې په داسې حال کې چې په ښه ډول سره یې زیم ایستنه شوي وي هم د منلو وړ دي. د انارو ونې د یو مخیز اوبه خور په وړاندې مقاومت لري که څه هم د انارو ونې معمولاً د منۍ په موسم کې زیاتي اوبه کیږي خو د حاصلاتو د راټولولو تر وخته د میوې په اندازه کې زیاتوالي منځته راشي. د ژمی په موسم کې باید اوبه خور تر سره نشي ځکه چې د پسرلي په موسم کې د زیاتي نباتي ودې سبب ګرځي. په ژورو خاورو کې باید انار په مایلو ځایونو کې وکرل شي خو په خاوره کې د هوا جریان او د انارو تولید اصلاح شي. د انارو د کرلو لپاره سپکې او شگلنې خاورې هم استعمالیدای شي خو په دې شرط چې باغ باید ښه اوبه شي.

۶. په افغانستان کې انار په کومو ځایونو او کوم ډولونه یې کرل کیږي؟

د کندهار انار په تاریخي لحاظ د غوره جنسیت لرونکو انارو په توګه پیژندل کیږي. د انارو زیاتره باغونه یې د ارغنداب د سیند په اوږدو کې موقعیت لري. د کندهار په ولایت کې د انارو کلنې تولیدات په اټکلی ډول ۲۰۰۰۰ متریک ټنو ته رسیږي چې عمده ډول یې د کندهارې انارو څخه عبارت دي. د تګاب په ولایت کې یې عمده ډول د بې دانه انارو څخه عبارت دي چې کلنې تولیدات یې ۴۰۰۰ متریک ټنو ته رسیږي. د افغانستان په نورو سیمو کې هم په کمه اندازه انار تولیدیږي. د بحر د سطحې څخه لوړوالي د انارو په تولید کې اساسي خنډ ګڼل کیږي. د ننگرهار په ولایت کې بې دانه انار په هغه ځمکو کې چې د بحر له سطحې څخه ۱۰۰۰ متره یا ترډې زیات لوړوالی لري، کرل کیږي او کندهارې انار د ۵۵۰ مترو څخه نیولې تر ۱۰۰۰ مترو څخه ښکته لوړوالی پورې، کرل کیږي. د باغ پلانګذاري:

۷. ۱. د ډول یا نوعي غوره کول

یو بزګر باید کوم ډول بوټی وکړي او ولري؟

په عمومي ډول سره د انارو د غوره ډولونو د پیژندلو لپاره د لاندې ځانګړتیاو څخه کار اخیستل کیږي:

- د انارو هغه ډولونه چې ګلابي یا سره ګلان ولري چې عام، په زړه پوري او سوداګریز ډولونه بلل کیږي.
 - سري رنګه میوې یې زیات تریوالي ته میلان لري
 - سپین رنګه یا ګلابي رنګه میوې یې زیات خوړوالي ته میلان لري.
- انار د بوټي په ټولو برخو کې په یو وخت پخیري او د چاودیدلو څخه د مخنیوي لپاره باید یو یو راوشکول شي.
- غټه میوه، که څه هم کوچنۍ میوې ژر پخیري، خو د غټو میوو لپاره په بازار کې تقاضا زیاته او هم تر نورو په لوړه بیه پلورل کیږي.
- د ښه ذخیره کیدو او انتقال ځانګړتیاوې ولري.
- د زیاتو زرو په نسبت باید زیاته غوښینه برخه ولري ځکه چې کوچنیو او نرمو زرو ته ترجیح ورکول کیږي.
- ځاني القاح باید ولري.

ځاني القاح لرونکي انار (Self Compatibility): د انارو زیاتره ډولونه ځاني القاح لري او له پولینایزر (Pollenizer) څخه پرته میوه نیسي، خو د میوې نیونه یې د پولینایزر (Pollenizer) سره اصلاح کیدای شي. که چیرې مشکوک یاست ۲ یا له ۲ څخه زیات ډولونه وکړئ څو خپل منځي غیر ځاني (ګډه) القاح صورت ونیسي چې د نوموړي عمل په نتیجه کې ښه تولیدات لاسته راځي.

۲.۷. زیاتوالی یا تکثیر (Propagation)

انار د سختو او نرمو قلمو لرگیو د قلمو یا تخم له لارې تکثیر کیدای شي. هغه نرمې قلمې چې د وده ایز فصل په وروستیو کې وختونو کې رامنځته شوي وي کیدای شي چې د قوریو په بستر یا شنو خونو کې ریښې وباسي، مگر دا د تکثیر معیارې لاره نده. تخمونه د استراحت د دورې له تیروولو څخه پرته په ډیره آسانې سره زرغون او وده کوي، مگر ونې په سوداگریز ډول د تخمونو د تیغو پواسطه نه کرل کیږي ځکه چې په نوموړو نیالگیو کې چې د تخمونو پواسطه تکثیرېږي د مخکینۍ نوعې ریښتینې او واقعي ځانګړتیاوې نشته. د تخمونو څخه د لاسته راغلو نیالگیو میوې د مختلفو ځانګړتیاو درلودونکې وي، د بیلګې په ډول غټه میوه په وړه میوه، زیات جوس لرونکې په لږ جوس لرونکې، پخه سره یا ګلابي رنګه په سپینه او همدارنګه خوږه میوه په تروشه میوه بدلېږي.

نیالګي د سختو قلمو پواسطه په ډیره آسانې سره تکثیرېږي چې د نوموړو قلمو اوږدوالی باید د ۱۵ – ۲۰ سانتي متره او پندوالی (قطر) یی د پنسل په اندازه یا له هغې څخه غټ وي. قلمې باید د تیر فصل د ډنډورکو څخه چې غوټې او پانې ولري (قلمه باید د گل، غوټیو او پاتې کیدونکو پانو سره یوځای قطع کرل شي) واخیستل شي او یا هم وده کوونکي لښتي د استراحت د مرحلې په وروستی وخت کې مخکې له دې چې پانې یا ګلان په غوړیدلو پیل وکړي (د فبرورۍ یا مارچ میاشت) واخیستل شي او په تعقیم شوي خاوره کې دې په عمودي ډول کیښودل شي. په شنه خونه کې د پورتنۍ زخه د باندې خواته پریښودل شي او یا د نیغ په نیغه د قوریو په بسترونو کې وکرل شي. د انارو قلمې په آسانې سره ریښې کوي او په زړه پوري کلونونه (Clone) ورڅخه په لاس راځي. قلمې کیدای شي چې د قوریو په کتارونو کې د ۱ – ۲ کلونو لپاره پریښودل شي. مخکې له دې څخه چې قلمې په خپل اصلي ځای کې وکرل شي، باید لږ تر لږه د یو کال لپاره د قوریو په بستر کې پاتې شي. کله چې قلمې د قوریو د بستر څخه انتقالېږي نو نازکي ریښې لري که چیرې محفوظې وساتل شي په ښه ډول سره زرغون او وده کوي. په عمومي ډول سره د انارو تکثیر د ښاخ د پېوندولو پواسطه ښه نتیجه نه ورکوي.

۳.۷. د موقعیت غوره کول او تیارول

تولید د ونې په اندازې، قوت او د حاصل ورکولو په توان پورې اړه لري. هغه عوامل چې د ننګرهار د انارو په تولیدونکو سیمو کې د ونې د اندازې محدودونکي عوامل په لاندې ډول دي:

- اقلیم، په خاصه توګه د اوبه خور یا کافي اندازه باراني اوبو نشتوالی او یا یخ وهنه په هغه سیمو کې چې کیدای شي د ژمی په موسم کې د تودوخي درجه د منفی ۵ څخه تر منفی ۱۵ سانتي ګریډه وي. که چیرې یخ وهنه د پسرلي څخه مخکې یا د غوټیو د غوړیدلو په دوران کې رامنځته شي نو کیدای شي چې حاصلات له منځه ولاړ شي.
- خاوره - په ژوره او ښیرازه خاوره کې د کمزوري خارو په پرتله ښه وده کوي او محدوده نه وي. انار باید په ښوره زارو او القلي لرونکو خاورو کې و نه کرل شي.

- حاصلخیزې - د غوره حاصلاتو د لاسته راوړلو لپاره باید ونو ته کیمیاوي سره ورکړل شي.

۷.۳.۱. د ځای غوره کول

د انارو د کرلو لپاره ژوري، ښې زیم ایستل شوي او شگلني لوم خاورې چې د رطوبت او خوراکي توکو د اخیستلو ښه ظرفیت ولري، تر ټولو غوره خاورې گڼل کیږي. انار باید په مالګینو او القلي لرونکو خاورو کې و نه کرل شي. انار په متوسطه اندازه د اوبو د زیاتوالي په وړاندې مقاومت کولای شي. په پوره ډول د لمر رڼا تقریباً د ټولې ورځې په اوږدو کې ضروري ده. هغه ونې چې د ورځې په اوږدو کې د ۶ - ۸ ساعته لپاره ورته نیغ په نیغه د لمر وړانګې و نه رسیږي، اوږدې نرۍ ځانګې تولیدوي او د لږو گلانو او میوو درلودونکې وي. هغه سیمې چې د اوږدې په موسم کې زیات اورښت لري د انارو د کرلو لپاره مناسبې نه دي ځکه چې میوې یې نرمې او په ساتن ځایونو کې په آسانی سره خوسا او ورستیري.

ستاسو د خاورې د داخلي زیم ایستني (دریناژ) د معلومولو لپاره یوه ساده آزموینه ترسره کوو - څو ولیدل شي چې آیا تاسو د انارو د ونو د کرلو لپاره مناسب ځای غوره کړی؟
د یو متر په ژوروالي سره یو تنګ سوری و کیندئ او د اوبو څخه یې ډک کړئ. که چیرې نوموړې اوبه د ۲۴ ساعتونو په دوران کې جذب شوې نو تاسو به د میوه لرونکو او مغز لرونکو ونو د کرلو په برخه کې هیڅ ډول ستونزه و نلرئ. او که چیرې اوبه په ۴۸ ساعتونو کې جذب شوي، نوموړې خاورې د څه نا څه ستونزو د منځته راتلوسره سره د منلو وړ دي. که چیرې اوبه د ۴۸ ساعتونو څخه وروسته هم په سوري کې پاتې شوي نو د میوه لرونکو او مغز لرونکو ونو پر ځای سبزیجات او گلان وکړئ.

۷.۳.۲. له یخ وهنې څخه ساتنه

د پانې د ټوکیدو، د گل د غوړیدنې او د میوې د ځوانۍ په مرحله کې د یخ وهنې د خطر د کمولو لپاره د باغ د پلان جوړونه:

هغه ونې چې په آزاده سیمو کې کرل شوې او یا له ډیرو سړو بادونو سره مخامخ وي، په ډیر احتمال د یخ وهنې له کبله زیانمنې کیږي. په ښکته پرتو سیمو کې سړه او یخه هوا راټولېږي، نو په ښکته پرتو سیمو او رود خانو کې د انارو د ونو له کرلو څخه ډډه وکړئ. هغه ونې چې د ودانیو یا دیوالونو سره نږدې کرل کیږي، په خاصه توګه هغه ونې چې سهیل لویدیځ لور یې آزاده وي، د هغه تودوځي څخه چې د نوموړو ودانیو او دیوالونو پواسطه جذب شوې وي، ګټه اخلي.

- د انارو ونې باید په ښکته پرتو سیمو کې چیرې چې سړه هوا د ګردچاپیره غرونو او شیلیو پواسطه راټولېږي، و نه کرل شي.
- باید ډاډ او اطمینان حاصل کړئ چې ځمکه کلکه، مرطوبه د لمر رڼا ته مخامخ ده.

- د انارو ونې بايد داسې وکرل شي چې شمال لورته ميلان ولري خو د غوتيو په وروسته غوړيدلو کې مرسته وکړي.

د روغو او سالمو ونو ساتنه د يخ وهنې د زيانونو د کمولو لپاره تر ټولو غوره لاره ده. د هغه دوديزو لارو چارو څخه بايد کار واخيستل شي چې د ژمې په موسم کې ژمنې خوب (استراحت) ته لاره همواروي. په دغه لارو چارو کې د دوبي په پاې يا منې کې د سري نه ورکول او بڼاخه بري شامل دي. غښتلي ونې کيداي شي د يخ وهنې څخه وروسته روغې شي. هغه کمزوري ونې چې ناروغي، د حشراتو له زيانونو او د خوراکي توکو د کموالي سره مخامخ وي، کيداي شي تر ټولو زياتي زيانمنې شي او په تدريجي ډول بيرته رغيري.

د ورځې په دوران کې وابښه، مردار بوټي (هرزه بوټي) او خزلي خاورې ته د لمر د وړانگو او تودخي د ننوتلو څخه مخنيوي کوي. ځکه نو د شپې د پريښودلو لپاره لږه انرژي ذخيره کيږي. د امکان تر حده بايد د ونو گردچاپيره ځمکه د خزلو، مردار بوټو (هرزه بوټو) او نورو ځمکه پوښونکو نباتاتو څخه پاکه وساتي. په باغونو کې د پوښونکو فصلونو د کرلو څخه ډډه وکړئ يا د هغه لارښوونې چې د پوښونکو نباتاتو تر عنوان لاندي راغلي، تعقيب کړئ.

۷.۳.۳. د خاورې تيارول، سمون او سره ورکول

د کرلو څخه مخکې بايد خاوره د يوې (قلبه کولو) او يوم اړولو پواسطه په بشپړه توگه تياره کړئ او د کرلو څخه مخکې ټول مردار بوټي (هرزه بوټي) يوځای شوي، عضوي مواد لکه پوره خوسا شوي سره يا کمپوسټ د خاورې څخه د ۲۰ - ۲۵ سانتي مترو پورې لري کړئ. که چيرې د خاورې pH د ۷ څخه کمښته وي نو ۴،۵ کيلوگرامه چونه په ۹ متر مربع ساحه کې استعمال کړئ. د امکان په صورت کې له قوري څخه د نيالگيو له رايستلو څخه مخکې خاوره تياره کړئ. د انارو بوټي معمولاً د خوراکي توکو د کموالي سره نه مخامخ کيږي. نايټروجن د نورو نباتاتو پرتله د انارو د حاصلخيزي په اندازه، ودي، حاصل او کيفيت ډير تاثير لري. د نايټروجن مناسبه اندازه د ودي د ښه کولو او نوو کينول شوو نيالگيو د پرمختگ لپاره ضروري ده.

۷.۳.۴. د کرلو څخه مخکې د سري ورکول

کمپوسټ، حيواني سره او شنه سره کيداي شي چې تر يو متر ژوروالي پورې و کارول شي. د نيالگيو د کينولو پر مهال بايد نوموړې سره په سوري کې نيغ په نيغه وانه چول شي بلکه د نيالگيو د کرلو څخه وړاندې بايد استعمال شي، دا ځکه چې د ريښو د ورستيدلو سبب گرځي او بايد د کرلو څخه دمخه د سري ورکول بشپړ شوي وي ځکه چې په زيات احتمال د ريښو د ورستيدلو سبب گرځي. د ژمې يا پسرلي په موسمونو کې بايد د نايټروجن عضوي منبع لکه يوريا استعمال شي، خو يوريا په نايټروجن تجزيه او خوراکي توکي (نايټروجن) په ټاکلي وخت آزاد شي. په يوه هکتار ځمکه کې بايد ۲۰ - ۵۵ کيلوگرامه واقعي نايټروجن استعمال شي.

۷.۳.۵. د مردار بوتو(هرزه بوتو) له منځه وړل

زیاتره مردار بوتې(هرزه بوتې) د انارو د نوو نیالگیو سره د خوراکي توکو په اخیستلو کې په کلکه سیالي کوي نو باید چې د نیالگیو د کینولو څخه مخکې پاک او له منځه یووړل شي.

۷.۳.۶. د نیالگیو د کینولو طرحه او دیزاین

د انارو هغه ډولونه چې ځانې القاح لري د بشپړو او استوارو کتارونو د پاسه کرل کېږي داسې چې د کتارونو تر منځ واټن د ۵ – ۷ متره او د نیالگیو تر منځ واټن د ۳ – ۵ متره وي چې نوموړې واټن د نوع په انتخابولو (نیالګي یا بوتې) او د باغ په قوت (د خاروي په کیفیت، د اوبو پوره شتون د بوتې ډول او خوراکي توکو) پورې اړه لري. که چیرې د نورو بوتو پواسطه القاح (Cross Pollination) ته اړتیا وي نو په دې صورت کې باید د Pollenizer شمیر د هغه ډولونو (ورایتی) د شمیر سره چې باید القاح شي، برابر وي، په دې شرط چې Pollenizer د مطلوبه میوو د تولید توان ولري. که چیرې د Pollenizer د میوو کیفیت کښته وي، نو په دې صورت کې باید یو Pollenizer بوتې د ۹ عمده میوه ورکونکو نیالگیو په مقابل کې وکرل شي او تر منځ یې په عادلانه ډول سره واټن پریښودل شي. د Pollenizer تر ټولو غوره او ښه نتیجه ورکونکې طرحه او دیزاین هغه دې چې په ۳x۳ متر مربع ساحه کې ۹ ونې کینول شي داسې چې مرکزي ونه یې(Pollenizer) وي. د نیالگیو تر منځ د لږ واټن پریښودل د کوچنیو نیالگیو د منځته راتللو سبب ګرځي او کله چې ونې زیاتي غټې شي نو یو پر بل باندې سیوري جوړوي او د میوو تولید کمېږي. د انارو هغه ونې چې په ښه ډول سره اوبه خور او القاح شوې وي، تر ۹ متره لوړوالي پورې وده کوي او که چیرې یې وده همداسې پریښودل شي نورې هم لوئېږي او په نتیجه کې کمه میوه تولیدوي. د انارو د رسیدلو ونو ځانګې تر ۵ مترو پورې اوږدېږي. د انارو نیالګي باید یو له بله په پوره لیرې واټن سره کینول شي خو د ډیرې سیالۍ مخه ونیول شي. د ونو کتارونه د شمال څخه سهیل لوري ته جوړ کړئ خود میوو د پاسه د لمر وړانګې په ښه ډول سره و لګېږي.

۷.۳.۷. د انارو نیالگیو ته ښه یا شکل ورکول

انار په طبیعي ډول سره د څو تنو یا څو نیالگیو په ډول سره کرل کېږي، که څه هم انار د ونو په څیر کرل کېږي. په عمومي توګه د ګلدانۍ په ښه یا د منځ خالي سیستم په ښه روزل کېږي خو د ځانګو(کینوې) ټولو برخو ته په پوره ډول سره د نور وړانګې ورسېږي چې په نتیجه کې ګلان په ښه ډول سره غوړېږي او غوره کیفیت لرونکي میوي تولیدوي. که چیرې انار د بوتو په ښه وکرل شي نو په دې صورت کې د ودې لپاره معمولاً د ۳ څخه تر ۵ پورې ساقې پریښودل کېږي. که چیرې انار د ګڼو بوتو په شکل وکرل شي د کمی میوي د تولید سبب ګرځي او برعکس د ونو په ښه د لمر له وړانګو څخه زیاته ګټه اخلي او د زیاتي میوي د تولید سبب ګرځي. په ګڼو باغونو کې حاصلات کم او یواځې د ونو په څوکو کې لږ شمیر میوي تولیدېږي، میوي کم رنګه او دوا پاشي په پوره او مناسب ډول سره نه تطبیقېږي. د لوړ قد لرونکو نیالگیو د کرلو لپاره مطلوب واټن د

۶ X ۴ یا ۵ X ۵ متره دي. د متوسط قد لرونکو نیالګیو د کرلو لپاره مطلوب واټن په تقریبي ډول ۵ X ۳ مترو ته رسیږي.

هغه نوي او قوي ښاخونه چې د ودې او نمو په فصل کې د انارو د ونې په تنه باندې رابښکاره کیږي، باید چې د لاس پواسطه پرې او لیرې کرل شي ځکه چې زیاتې باروري او حاصلخیزه نه وي او د لمر د وړانګو د نفوذ د کموالي سبب ګرځي خو که چیرې ونې د عمر په لحاظ یا د تولید د کموالي له کبله نوو ښاخونو ته اړتیا ولري، نو باید د زرو څانګو د نوي کولو لپاره په هره ساقه کې یوازې یو ښاخ پریښودل شي څو زاړه ښاخونه تازه او نوي شي او د ۲ – ۳ کلونو په موده کې په میوه تولیدونکي تنه بدله شي. په هغه باغونو کې چې میوې پرته له زیني څخه د لاس پواسطه راټولېږي باید د ونې لوړوالي د ۳ – ۳،۵ متره په اندازه و ساتل شي او په هغه باغونو کې چې میوې د زیني څخه په ګټه اخیستلو سره راټولېږي باید د ونې لوړوالي د ۵ مترو څخه زیات نه وي ځکه میوې زیاتره د ونو په څوکو کې تولیدیږي او د راټولولو په وخت کې ستونزې رامنځته کوي. که چیرې باغونه قوي نه وي نو باید ونې پریښودل شي څو د ۳ – ۳،۵ مترو څخه زیاته وده وکړي ځکه چې د باغ ساحه نه ډکيږي او د کمو حاصلاتو په وجه به ځمکه ضایع شوي وي. ونې د ودې او حاصلاتو د تولید لپاره محدودې منابع لري، که چیرې ټولې منابع د بدندي ودې لپاره پکار واچول شي څو غټې ونې لاسته راوړل شي نو د میوو د تولید لپاره به هیڅ منابع موجود نه وي. غټې ونې زیاته میوه نه تولیدوي.

۸. د باغ جوړول

۸.۱. د قورې نیالګې او د هغې کینول

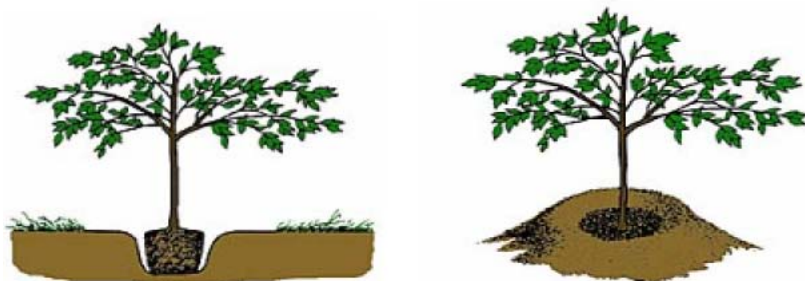
کله چې د میوې ونې له قورۍ څخه رارسېږي، سمدلاسه د ونو بندولونه خلاص او ونې د زیان او عمومي حالت لپاره وپلټل شي. دا باوري کړئ چې د ونو ریښې وچې شوي نه دي. د ډیرو میوه لرونکو ونو ریښې چې له قورۍ څخه راوړل کیږي، ریښې پرته له خاورې او لوڅې لغړې وي. که چیرې د ونو کینولو ته چمتو نه یاست نو باید د ونو ریښې د خټو پواسطه و پوښئ. د ونو پوښل (Hell in) په دې مانا چې باید په ځمکه کې یوه ژوره کنده وویستل شي او په هغې کې د ونو ریښې یا بندلونه په داسې ډول کینودل شي چې په مرطوبه خاوره کې پټ وي څو ځمکه نه وي تیاره شوي او همدارنګه د لوبښي خاوره باید وخت په وخت وکتل شي څو په بشپړه توګه

وچه نشي. مخکې له دې چې په لوبښي کې د کرل شوي نیالګي ریښي ماتي شی باید ریښي یی جدا شي. نیالګي باید هغه وخت کینول شي چې ځمکه یخ نه وي وهلي، مګر د پانو د را ټوکیدلو څخه د مخه باید کینول شي څو د ونې ریښي د پسرلي د ودې څخه مخکې وده او پرمختګ وکړي. ددې کار د سرته رسولو څخه مو عمده او اساسی موخه په لومړیو دوه یا درې کلونو کې د قوي او ښه جسامت لرونکو ونو ته چې ښه ښه ولري، وده ورکول دي. د انارو ونې ډیر لږ یا خو هیڅ روزلو ته اړتیا نه لري پرته له دې چې د نیالګي د کرلو پر مهال ټیټو سرونو ته د ودې ورکولو لپاره د نیالګي سر پرې شي. د سپارښتنې وړ خبره داده چې د انارو د ونو څانګې باید پریښودل شي چې وده وکړي او لوړوالی یی تر ۲/۳ - ۱ مترو پورې ورسیري څو پر ځمکه او خاورو باندې د ټیټو څانګو د میوو د لږیدلو او ککړیدلو څخه مخنیوی وشي.

۸.۲. نیالګي څرنګه او څه وخت کرل کیږي (په لوبښي کې کرل شوي نیالګي یا هغه نیالګي چې ریښي یی لوڅې وي)

هغه مهال چې په لوبښي کې کرل شوي نیالګي په خاوره کې کرل کیږي نو باید کنده ورته د لوبښي د انداز په نسبت تقریباً دوه چنده پراخه او معمولي زیاته ژوره وکیندل شي. د نیالګي د کینولو په وخت کې په کنده او د ونې د کینولو څخه ډیر ژر وروسته باید کیمیاوي سره استعمال نشي ځکه چې د ونې ریښي مخکې له دې چې کیمیاوي سره جذب کړي، د باغ په خاوره کې د ودې لپاره پوره وخت ته اړتیا لري.

د کندي په منځ کې د خاورو یوه توپی جوړه او د نیالګي د ریښو پنډوسکي په کې ځای پر ځای کړئ. په کوم ژوروالي چې نیالګي په لوبښي کې وه، په هماغه ژوروالي یا له هغې څخه لږ زیات باید د ریښو پنډوسکي د باغ په خاوره کې ځای پر ځای شي د کندي په منځ کې د خاورې د توپی د پاسه نوره خاوره هم ور زیاته کړئ او په کراره یی و ټپوئ تر هغې پورې چې د نیالګي خاوره د ځمکې له سطحې سره برابرې شي. په کنده کې پای هیڅ ډول مواد لکه سره او کمپوسټ اضافه نشي. نیالګي د لوبښي څخه په ډیر احتیاط سره لیرې کړئ. که چیرې په لوبښي کې د کرل شوي نیالګي ریښي په بیخ کې غیر منظمې او یو په بل کې ننوتې وي نو باید په هغه ځای کې چې غیر منظم یا تاوراتاو شوي وي، پرې کرل شي. که چیرې د نیالګي ریښي د لوبښي په کښتني کې تاوراتاو شوي وي نو کولای شو چې جدا یا یی پرې کړو. که چیرې د ریښو پنډوسکه کلکه او غښتلي وي نو باید د چاقو پواسطه له څو اړخونو څخه ووېل شي څو د ریښو خاوره سسته شي. د انارو نیالګي باید په هماغه اندازه چې په لوبښو وو یا له هغې لږ لوړ وکرل شي. کله چې نیالګي په کنده کې کرل کیږي نو د ریښو د پنډوسکي ګردچاپیره باید خاوره واچول شي او په احتیاط سره کلکه و ټپول شي. کندي ته باید دومره خاوره ور اضافه شي چې د ځمکې د سطحې سره برابر یا لږ څه لوړه پاتې شي او له دې وروسته یی په بشپړه ډول اوبه کړئ څو ریښي ځای پر ځای او د هوا کڅوړي له منځه ولاړي شي. که چیرې نیالګي بی ځایه شي نو باید خپل حالت ته راوړل شي او نوره خاوره ورسره اضافه شي.

که چیري د لیالګي ریښي لوڅي وي نو باید په مناسبه اندازه کنده ورته وویستل شي څو د ریښو سیستم په کې ځاي پر ځاي شي. کندي یا سوري ته باید نور اضافی مواد لکه سره او کمپوست ور زیات نکړل شي او نیالګي باید د ځمکې د سطحې سره سم وکړل شي. د نیالګي زیانمنه ریښه باید د زیانمنې برخې څخه شاته پرې کړل شي. د کندي یا سوري د دوباره ډکولو لپاره باید خاوره وساتل شي. د کندي یا سوري څخه د رالیستل شوي خاورې څخه باید کاني، وابنه او نور پاتي شوني لیری او لوتي باید میده شي. که چیري کنده ډیره ژوره وي نو غوره خبره داد چې په کنده کې لږه اندازه خاوره دوباره واچول شي څو نیالګي د ځمکې د سطحې سره سم په کنده کې ځاي پرځاي شي او دوباره پرې خاوره واچول شي او نیالګي د ځمکې د سطحې څخه لږ څه پورته ځاي پر ځاي شي.

۸. ۲. ۱. اوبه

نیالګي د کینولو څخه وروسته په ښه ډول سره اوبه کړئ او د وروستي ځل لپاره د خاورې اصلی کرښه وګورئ. که چیري ونه کښیښي نو دا هغه وخت دي چې باید ونه خپل لومړني او اصلی حالت ته راوستل شي څو د خاورې سطحه د تنې په وړاندې په هغه حالت کې پاتي شي په کومه سطحه کې چې نیالګي په لوبښي کې وو. د یوې عمومي قاعدې په شکل د نوو کینول شوو نیالګیو د خړوبه کولو لپاره ډنډوکي جوړ کړئ او دا باوري کړئ چې اوبه د نیالګي له تنې څخه لیری شي. ډنډوکي باید د نیالګیو د کینولو له کندو څخه لږ څه پراخه وي څو د ریښو ټولو برخو ته په پوره ډول اوبه ورسیري. د ریښو حجم په نسبي ډول په خاصه توګه لومړي وده اییز لصل کې محدوده ساحه اشغالوي نو ښایی در ریښو د منځته راتللو تر وخته په وار وار خړوبه کولو ته اړتیا وي. ډنډوکي په ګرمه هوا کې په اونی کې یو یا دوه ځله له اوبو څخه ډک کړئ او دا کار په سره او بارانی هوا کې ډیر ځله راکم کړئ. په لوبښي کې د لویې شوي ونې یا د لوڅو ریښو لرونکو ونو ریښي باید د اوبو پواسطه لمدي شي ځکه چې دوي د خپلې خوا او شا خاورې څخه تر هغه وخته اوبه نشي تر لاسه کولای څو وده وکړي. د ژمی په موسم کې ډنډوکي هوار کړئ څو ونه د باران په ټولو شوو اوبو کې ونه دریږي. د ونې د تنې څخه د یو متر په اندازه لیري پرته برخې باید د وښو او مردار بوټو (هرزه بوټو) او داسې نورو څخه چې د ونې سره د اوبو او خوراکي توکو په اخیستلو کې سیالي کوي، پاکي وساتل شي.

د ۷،۵ نه تر ۱۵ سانتي مترو په پنډوالي ملچ (Mulch) لکه د لږګیو او وښو ټوټې در مردار بوټو (هرزه بوټو) په کنترول د ریښو د یخ ساتلو او رطوبت په ساتنه کې مرسته کوي. ملچ (Mulch)

بايد د ونو له تنو څخه ترڅو سانتي مترو پوري ليري وساتل شي خو د تاج د خرابيدلو پيښی راکمی او د حشراتو پټن ځايونه له منځه ولاړ شي.

۸.۲.۲. د اړتيا په صورت کې نيالگي ته ستنه ورکول

تر هغې چې ونه کره شوي نه وي، ستنې ته اړتيا نلري. ستنه بايد د اړتيا په صورت کې د ونې په مقال لوري کې د هميشنې باد په وړاندي په عمودي ډول ځاي پرځاي شي. ستنه په خاوره کې دومره بنځه کړي چې د ستنې سره يو څو انچه د ټيټ تريني اصلي څانگې څخه بنکته وي. ستنه د کور شوي ځاي څخه د ۱۵ سانتي متره په اندازه پورته چې د ونې د نيمايي (۱/۲) دوه پر دريمه (۲/۳) برخه کيږي، وتړل شي. د غوتو پواسطه د ونې د پوتکې د ټپي کيدو او خرابيدو د مخنيوي په خاطر بايد له ربر څخه کار واخيستل شي. د ونې شا او خوا په بڼه ډول سره وتړئ او هره غوټه له ستنې سره و نښلوی. غوتي بايد سستي وي خو ونه و خوځيږي او تنه يی غټه او وده وکړي.

۸.۲.۳. د نيالگيو د کينولو پر مهال د لمر له سوځيدلو څخه ساتنه

د نوو کينول شوو نيالگيو پوتکې په ډيره آسانتيا سره په زياته اندازه د لمر د وړانگو پواسطه تخریب او له منځه ځي. کله چې ټپي شي نو په ډيره آسانتيا سره د سوري کونکو حشراتو تر حملي لاندې راځي. د ونو د کينولو څخه وروسته د لمر د سوځولو د مخنيوي په خاطر بايد د ونې پوتکې بې له درنگه د سپين رنگ پواسطه چې په اوبو کې رقيق شوي وي داسې چې د خاورې د سطحي څخه نيولې د ونې ټوله تنه د هغه غوتيو په گډون چې په ژمني خوب ويده وي، رنگ کړئ.

۸.۳. د نوو کينول شوو نيالگيو روزل او ښاخه بري

د نيالگيو د کرلو څخه وروسته بايد نيالگي د ۶۰ ۷۵- سانتي مترو په اندازه غوڅ شي او له دې وروسته دې له ۳ - ۵ متناسبو اصلي ښاخونو (څانگو) ته وده ورکړل شي چې ټيټ ترين ښاخ يې بايد د ځمکې له سطحې نه لږ تر لږه د ۲۰ - ۲۵ سانتي مترو پوري ټيټ نه وي. د ژمی په موسم کې د کرلو څخه وروسته بايد د ښاخونو د اوږدوالي ۳/۵ برخه پرې او لنډ شي او په هر ښاخ کې بايد د ۲ - ۳ غوتی پاتي شي. يو په بل کې ننوتي (مزاحمي) ښاخونه او بچکي بايد له منځه يووړل شي او د هر اساسي ښاخ په سر بايد دوه يا درې څانگې پريښودل شي. د په زړه پوري ونې د لاسته راوړلو لپاره بايد د ۳ - ۵ پوري قوي ساقي غوره شي او نوري ساقي بايد له منځه يووړل شي. لنډو او نيغو ښاخونو ته ترجيح ورکول کيږي ځکه چې په آساني سره نه کږيږي او ميوه د لمر د شديدو وړانگو سره د مخامخ کيدلو څخه ساتي او د فصل په دوران کې د لمر سوځيدل وروسته کوي. لمر ته ډيره مخامخ کيدنه د انارو د دانو د په زړه پوري سور رنگ د له منځه تللو باعث گرځي.

د انارو د ونې تنه د ودې په وخت کې مارپیچه بڼه غوره کوي او بوتې ته ورته خواصو له امله په آساني سره بچکې توليدوي. د دغه دوو ځانگړتياؤ ترکيب ځينی وختونه د تنی په بنکتنې برخه کې او کله کله د خاورو د سطحي څخه لاندي راوتلي برخه تشکيلوي. بايد احتياط وشي خو اوبه د

نوموړي راوتلي برخي او د ونې د تنې تر منځ راغوندي نشي ځکه چې د فایټوپټورا (Phytophthora) د تولیدو باعث گرځي. په عمومي توګه باید پاملرنه وشي څو د ونې تنه وچه و ساتل شي.

۸. ۳. ۱. د انارو نیالګې ولې ښاخه بري کيږي؟

- تربیه او روزنه د یو قوي جوړښت د ودې او پرمختګ باعث گرځي چې پرته له ماتیدلو څخه د درندو حاصلاتو لپاره د یوې تکیه ګاه په حیث کار کولای شي.
- تربیه او روزنه د ځوانو ونو سره د عمر په لومړیو وختونو کې د میوو په تولیدولو کې مرسته کوي.

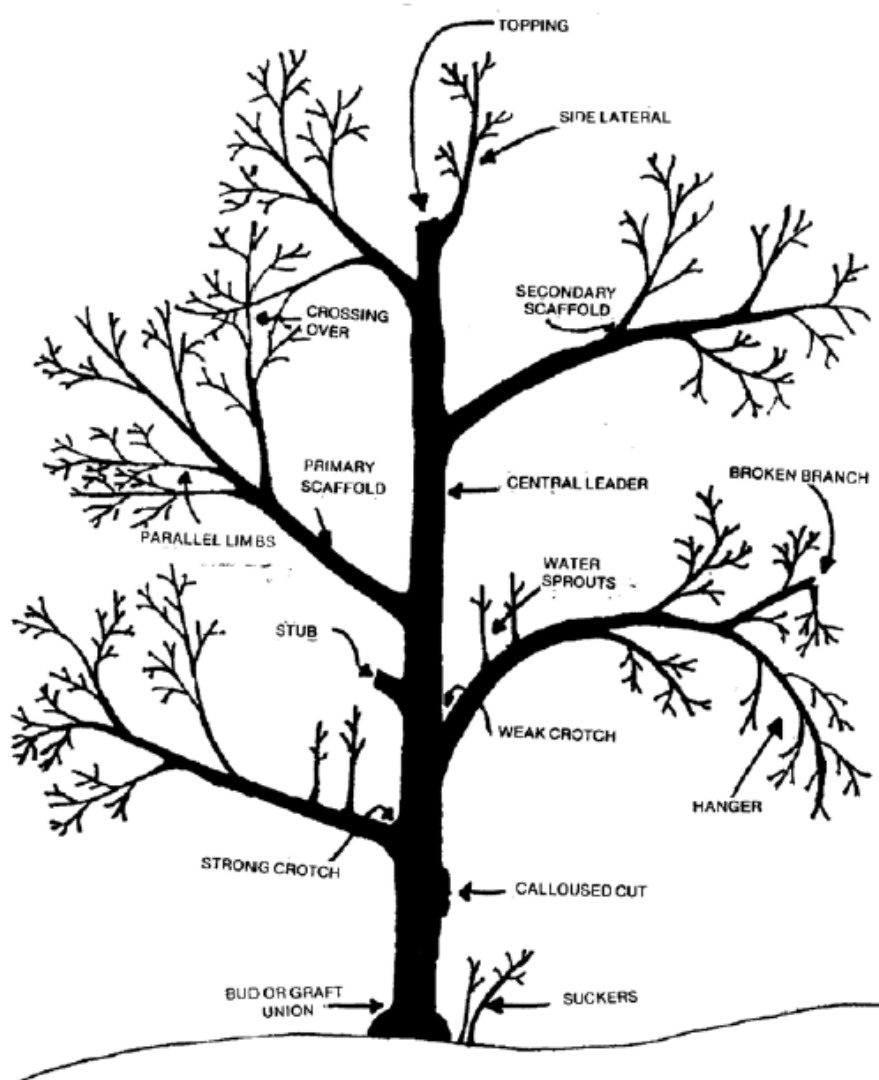
د ونو په روزنه او تربیه کې یوه مهمه موخه داده چې د ونې ټولې سرچینې نه یوازې د بدنې ودې لپاره بلکه د میوو په تولید کې باید هم ورڅخه کار واخیستل شي. همدارنګه تربیه او روزنه د ونو د اساسي ښاخه برۍ، د غټو میوو د لاسته راوړلو او د حاصلاتو او حشراتو د کنټرول لپاره غوره لاره ده. ځواني ونې د اصلي ښاخونو (ځانګو) د منځته راتللو لپاره ښاخه بري کيږي داسې چې د ښاخونو تر منځ زاویه پراخه او یو تر بله په مناسب واټن سره واقع وي او پرته د زیاتو ښاخونو (ځانګو) د ماتیدلو څخه د درندو او زیاتو میوو د تکیه کولو توان ولري. که چیرې مو هدف د په زړه پورې نیالګو لاسته راوړل وي نو باید د ۳ – ۵ ساقې چې د ټولو تر منځ ورته فاصله (واټن) موجود وي، پرېښودل شي. د زړو ونو ښاخه بري د لاندې هدفونو لپاره ترسره کيږي:

۱. د ونو هغه ښاخونه (برخي) باید پرې او له منځه یووړل شي چې د کمزوري کیفیت لرونکي میوې تولیدوي په خاصه توګه د غوټیو د وختي غوړیدني په فصل کې او یا هغه ښاخونه باید له منځه یووړل شي چې ناوخته غوړیږي او د کمزوري کیفیت لرونکي میوې تولیدوي.
۲. د ښاخونو (ځانګو) تر منځ باید مناسب واټن پرېښودل شي څو د لمر د وړانګو لګیدنه او د دواپاشي د مواد نفوذ په ښه ډول صورت ونیسي.
۳. د ونې د مطلوب شکل، لوړالي او پلنوالي ساتنه.

۸. ۳. ۲. د انارو د ونې د ښاخه بري عمومي دودونه او لارې چارې

- ونه د کینولو پر مهال ښاخه بري کړئ څو د ونې پورتنۍ برخه د ریښو سره توازن پیدا کړي.
- ځواني ونې په لږه اندازه ښاخه بري کړي.
- بالغې (رسیدلي) ونې په پراخه پیمانه ښاخه بري کړئ په خاصه توګه هغه ونې چې وده یې کمه وي ځکه چې نوموړې ونې دوباره غښتلي کيږي. د ونو کینوپی باید د پام وړ رنګرې کولو سره سره خلاص وساتل شي څو د میوه لرونکو ښاخونو کلني جوړښت تحریک او زیات کړل شي. میوه زیاتره د کینوپی په بهرني برخه کې منځته راځي چېرې چې د لمر وړانګې په ښه ډول سره نفوذ کوي.
- هغه مهال ښاخه بري وکړي چې د مني او ژمی د لومړي وخت یخ وهنې خطر او ویره تیره شي څو د بسرلۍ په موسم کې باید ښاخه بري د غوټیو د بشپړه غوړیدلو څخه د مخه ترسره شي چې دا کار د ناروغیو او زیانونو خطر راکموي. په هر حال انار وختي ګلان کوي چې اکثره ټول یا زیاتره ګلان او ځواني میوې د یخ وهنې پواسطه له منځه ځي. د

- انارو په هغه سیمو کې چې یخ وهنه وروسته مینځته راځي کیدای شي چې ښاخه بري د غوټیو د غوړیدلو تر وخته یا له هغې وروسته هم ترسره شي.
- کله چې په ونو کې حاصلات کم او یا هېڅ موجود نه وي نو باید په لږه اندازه ښاخه بري ترسره شي.
- د ونې پورتنۍ برخه کې نسبت ښکتنۍ برخې ته زیاته ښاخه بري وکړي ځکه چې په پورتنۍ برخه کې بدني وده زیاته وي.
- په بالغو (رسیدلو) ونو کې د غوره ښاخه برۍ کولو څخه وروسته نوي څانګې (بچکي) په ښه ډول سره رنگري کړۍ ځکه چې دا کار په پاتې شوو څانګو کې د میوو د اندازې د غټوالي او کیفیت د ښه والي سبب ګرځي.
- ښاخه بري د ونو د لوړوالي د مخنیوي لپاره ترسره کېږي چې په نتیجه کې میوي په اسانۍ سره راټولېږي او د ونې د حاصلخیزې سبب ګرځي (لوري ونې کمې میوي تولیدوي).

لومړۍ انځور: د میوه لرونکي ونې عمومي جوړښت

۸.۳.۳. د روزني سیستمونه (Training Systems)

انار کیدای شي د ونې په بڼه(معمولا د منځ خلاصې یا گلدان د جوړښت په بڼه) او یا هم د څو ساقو لرونکې ونې په بڼه کوم چې د انارو طبیعي میلان دي چې د (۳ – ۵) پوري ساقې ولري، وکرل شي. انار باید د ودې په لومړیو دوو کلونو کې ښاخه برې شي څو وده وکړي او له ۳ – ۵ پوري اساسی ښاخونه رامنځته شي که څه هم دغه ښاخونه د یو بوټي په بڼه یا د اساسی ښاخونو په بڼه وي چې یو له بله مساوي واټن ولري او له یوې ساقې څخه یی وده کړي وي. د انار بوټي د بچکیو د تولیدولو لپاره زیات میلان لري نو باید نوموړي بچکي له منځه ولاړ شي ځکه چې ودې ته تغیر ورکوي او ونه ددې پرځای چې میوه ونیسي بدني وده کوي.

لومړي کال: په لومړي کال د کرلو په وخت کې له نوو ونو څخه پورتنۍ برخې پرې او لیری کیري او د دوې په موسم کې ورڅخه بچکي لیري کیري (د کرلو څخه وروسته شاخه برې برخې ته مراجعه وکړئ).

دوهم کال: د دوهم کال د ژمنی خوب (استراحت د دورې) په وروستیو کې په منظم ډول ښاخه برې او د بچکیو لیري کول شروع کیري او اضافي بچکي په دوې کې لیری کیري. د کرلو څخه وروسته د لومړي ژمی په دوران کې د ښاخونو (څانگو) ۱/۳ برخه ښاخه برې کړئ. هغه ښاخونه (څانگې) چې یو پر بل کې ننوتې وي (مزاحمی څانگې) باید لیري او یوازي ۳ – ۵ پوري څانگې پرېښودل شي.

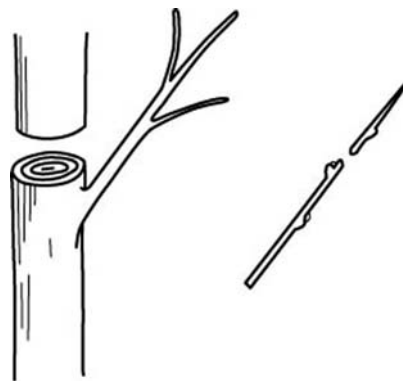
دریم کال او له هغې وروسته: کلني لږه ښاخه برې باغ د میوو نیولو ته هڅوي. د انارو باغ که په منظم ډول سره وساتل شي دوامداره او زیاتې ښاخه برې ته اړتیا نلري. د ژمی په موسم کې باید مري او زیانمنې څانگې او بچکي د لیدلو سره سم له منځه یووړل شي. زیاته ښاخه برې د حاصلاتو د کمښت باعث ګرځي.

د ښاخه برې ډولونه:

ښاخه برې دوه اساسی ډولونه لري چې ښاخونو د پورتنیو برخو د پرې کولو او اړخیزو ښاخونو د رنگرې کولو څخه عبارت دي.

۱. د ښاخونو د پورتنیو برخو پرې کول

د ښاخونو د پورتنیو برخو پرې کول د هغه ډول ښاخه برې څخه عبارت دي چې په هغې کې نیالګې یوې سټې، اړخیزې غوټې او یا وري اړخیزې څانګې ته نږدې پرې کیري. د دغه ډول ښاخه برې په نتیجه کې د پرې کړل شوي ځای څخه لاندې ګڼه وده منځته راځي چې د ښاخه برې په شدت پورې اړه لري.

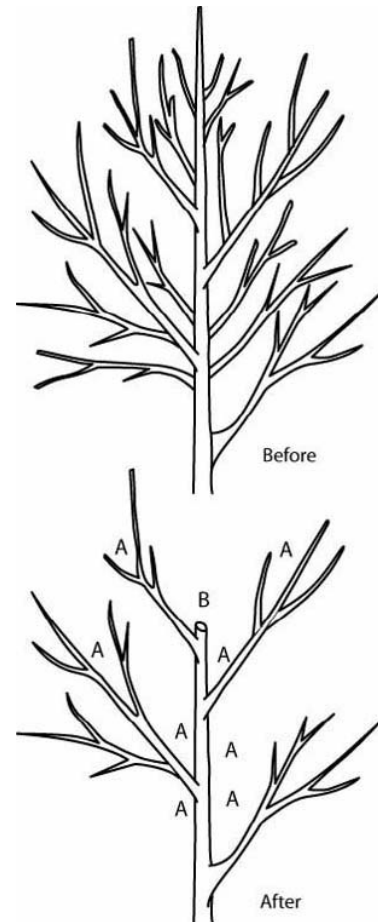

دوهم انځور: د ونې د سټې او اړخيزو څانگو پرې کول

۲. رنگري کول

رنگري کول د هغه اړخيزو بڼاخونه پرې کولو څخه عبارت دي چې په لاندې برخه کې موقعيت لري چېرې چې د بل اوږد بڼاخ نه لند وي او يا ور پورې نښتي وي. د ډيرو بڼاخونو لرونکې نباتات رنگري کولو ته تر بل هر بوتي بڼه جوړ دی ځکه چې ډير خلاصيري او د طبيعي ودې خاصيت ساتي او معمولا يوځلي قوي وده له پرې شوي ځاي څخه نه توليدوي. د ونې بڼاخونه يا پاني د ونې داخل خواته وده کوي ځکه د ونې کينوپی ته ډيري وړانگي ننوځي. په استثنایي ډول کله چې نيالگي نوي کرل کيږي نو بڼاخه بري يی بايد د رنگري کولو د عمل پواسطه تر سره شي.

دريم انځور: د رنگري کولو پواسطه بڼاخونه (څانگي) په پوره ډول سره ليري کيږي (د B توري د څانگو د پورتنیو برخو پرې کول په داسې حال کې چې د A توري د اړخيزه څانگو رنگري کول بشي).

دریم انځور: د رنگړۍ کولو له لاري ځانگي په بشپړه توگه ليري کيږي (د A توري د يو اړخيزه څانگو پري کول او د B توري د پورتنیو څانگو پری کول بنسټی)

۸.۴. د انارو د نیالگیو اوبه کول د کینولو څخه وروسته او په لومړۍ کال

انار د سترسو په اندازه اوبو ته اړتیا لری او کلنې اندازه یی ۱۲۵ – ۱۵۰ سانتی متره ده. په هغه سیمو کې چې وده ایز فصل کې په پوره ډول باران ونلري نو باید د انارو نیالگي د ۷ – ۱۰ ورځو په جریان کې اوبه شي او که چیري خاوري سپکې یا درمیانه سپکې وي نو نیالگي زیات اوبه خور ته اړتیا لري په داسي حال کې چې په درندو خاورو کې کمو اوبو ته اړتیا لیدل کیږي.

په کالیفورنیا، اسرائیلو او د اروپا په ځینو تولیدونکو سیمو کې د انارو باغونه ځینی وختونه د قطره یی اوبه خور یا شیندونکي اوبه خور په شکل خړوبه کوي. د نیالگیو د کرلو په وخت کې باید د قطره یی اوبه خور سامان آلات نیالگیو ته نږدې ځاي پر ځاي شي داسی چې د هرې ونې لپاره باید دوه د اوبو شیندلو آلی نصب او ځاي پر ځاي شي څو د ریښو ساحی ته په برابرې او مساویانه توگه اوبه ورسیري. کله چې نیالگي وده وکړي نو نو د اوبو شیندلو آلی باید له دوو څخه یو ته راکم کړل شي خو په دی شرط چې د ریښو ټولو برخو ته په مساویانه ډول اوبه ورسولاي شي. په هغه سیمو کې چې یو مخیز اوبه خور ترسره کیږي، اکثره باید د اوبو د کموالی له کبله کنترول شی چې له اوبو څخه په پراخه پیمان گټه اخیستل سم کار ندي. د لوڅو ریښو لرونکي نوي نیالگي باید د

کینولو څخه وروسته په داسی حال کې چې خاوره درنده او ونې د خوب په مرطوب موسم کې کینول شوی وي، په یو مخیز ډول اوبه نشي. معمولاً په خاوره کې د ریښو د راولاړیدلو لپاره پوره رطوبت موجود وي او په درنو خاورو کې د ډنډوکو یو مخیز اوبه خور د هوا خالیگای له منځه وړي چې غیر هوازی (anaerobic) حالت منځته راوړي چې کولای شي ونې له منځه یوسي.

که چیرې نیالګې په شگلنه، نرمه او وچه مټینه خاوره کې کرل شوي وي یا لوبښي کې کرل شوي ونه د ودی او نمو په موسم کې کرل شوي وي نو د ډنډوکو په شکل اوبه کیدای شي.

د بڼې ودې او حاصل ورکولو لپاره ضروري ده چې ونو ته په خپل وخت اوبه ورسیري. په خاوره کې د پوره رطوبت د ډاډمن کولو لپاره باید خاوره د نبات د مراوې کیدلو څخه د مخه په پوره ډول مرطوبه وساتل شي. د ډیرو اوبو د مخنیوي لپاره باید اضافي اوبه لیرې کرل شي. په متناوب ډول لمدول او وچول د ریښو د ودې د اړتیا وړ اکسیجن ته اجازه ورکوي چې خاورې ته دننه شي. په هغه سیمو کې چیرې چې انارپه درندو خاورو کې کرل کیږي، د پولو د پاسه د نیالګیو کرل د خاورې د تهوېي د بڼه والي او د نیالګیو ریښو ته د اوبو د کموالي باعث ګرځي. د ځوانو ونو اوبه کول د سړي ورکولو په پرتله ډیر مهم دي. ځواني ونې د ریښو یو محدود سیستم لري نو په وار وار باید خړوبه شي. د یوې عمومي قاعدې په توګه، که چیرې په نوو نیالګیو دوه اونۍ بې له ۲،۵ سانتي متره اوربڼه تیرې شي، نو باید اوبه شي. نیالګې کیدای شي څو کاله اوبه کولو ته اړتیا ولري، اوبه لومړي کال د نیالګیو اوبه کول حیاتي ارزښت لري. نیالګې د شدیدې وچکالۍ په دوران کې خړوبه کړئ څو د خاورې د پورتنۍ طبقي رطوبت په خاصه توګه د پانو د غټیدلو، غوړیدلو او میوې د غټیدلو په دوران کې په بڼه ډول سره وساتي د ډیرو اوبو اعراض: د پانو ژیریدل او لویدل، د ریښو ورسټیدل د ډیرو لږو اوبو اعراض: د پانو ژیریدل او لویدل، د وړو میوو توئیدل

۹. د باغ اداره او تنظیمول:

د رسیدلي باغ څارنه کول

د انارو ونو ته د بڼې بڼې او شکل ورکولو لپاره ونې د ژمي په موسم کې ښاخه برې کیږي. د ژمي په موسم کې ښاخه برې د ونې لوړوالی د غوښتنې وړ اندازې ته رسیدلای شي. ماتي کړي او مزاحمت لرونکي څانګلې د لیرې کرل شي. ددی لپاره چې د ونې دننې برخه خلاصه پریښودل شي نو د اوړی په موسم کې د اړتیا سره سم ښاخه برې تر سره کړئ. د بچکیو او سکرونو پرې کول: هغه نوي څانګې چې د تنې، ریښو او د پیوندي برخې څخه ښکته را زرغونېږي، باید ټولې پرې او لیرې کرل شي او همدارنګه هغه څانګې چې د ونې یوې خواته را زرغونېږي او د ونې توازن خرابوي، همد ښاخه برې په وخت کې پرې او لیرې کرل شي. انار له ریښو څخه د بچکیو ویستلو او زرغونیدلو ته زیات میلان لري.

۹.۲. مردار بوتې (هرزه بوتې)

مردار بوتې (هرزه بوتې) زیاتره وختونه په لاس او یا رمبي سره ویستل کیږي، نوموړي کار باید په سرسري توګه ترسره شي خو د ریښو د زیان لامل ونه ګرځي.

۹.۳. د انارو په رسیدلو باغونو کې د کیمیاوي سرې استعمالول - د کیمیاوي سرې زیات استعمال د میوو د تولیدو باعث ګرځي!

۹.۳.۱. په کالیفورنیا کې په نمونوي ډول سره د کیمیاوي سرې استعمال:

نایتروجن د ونو د مناسبې ودې او غوره حاصلاتو د لاسته راوړلو لپاره د اړتیا وړ مهم عنصر دی. نایتروجن لرونکې سره (امونیم نایتريت زیات عمومیت لري) په لومړیو دوو کلونو کې د لاس پواسطه استعمالیږي او د استعمال اندازه هر کال تر څلورم کال پورې زیاتیږي. د دریم کال په شروع کې باید سره د کرلو د تراکتور یا شیندونکي ماشین پواسطه استعمال شي. په لاندې جدول کې د یو هکتار باغ لپاره چې ۳۳۱ ونې ولري د خالص نایتروجن کلني اندازه کیلوګرام/ هکتار یا د ۳۳٪ امونیم نایتريت اندازه (امونیم نایتريت چې په ترکیب کې یی ۳۳٪ نایتروجن لري) کیلوګرام/ هکتار سفارش شویده:

کال	کیلوګرام نایتروجن/هکتار	کیلوګرام امونیم نایتريت/هکتار
لومړی کال	۱۹	۵۷,۶
دوهم کال	۳۰,۵	۹۲,۴
دریم کال	۵۰,۵	۱۵۳
څلورم کال او له هغې وروسته	۱۱۴	۳۴۵,۵

پورتنۍ اندازه کیدای شي په منۍ یا ژمی کې یو ځل استعمال شي. په سپکو خاورو کې په وقفه یی ډول سره ښه نتیجه ورکوي داسې چې نیمه سره باید د ژمی په وروستیو وختونو او پاتې نیمه یی د پسرلی په موسم کې استعمال شي. د نایتروجن د زیاته اندازه او نا وخته استعمال کولای شي د میوو پخیدنه او د رنګ رسیدنه وځنوي. شواهدو ښودلی ده چې د نایتروجن زیات استعمال د بدني ودې او د میوو د تولید د کمالی باعث ګرځي. نایتروجن کیدای شي په مختلفو شکلونو سره استعمال شي لکه امونیم نایتريت (۰-۰-۳۳)، امونیم سلفیت (۰-۰-۲۱) چی عامی سرې دی او یوریا (۰-۰-۴۶) چې د نایتروجن غوره سرچینه ګڼل کیږي.

که چیرې د خاوري pH د ۶,۵ څخه پورته وي، د امونیم سلفیت سره (۰-۰-۲۱) د نایتروجن لرونکو سرو د سرچینې په توګه چې د خاوري له تیزابیت سره مرسته کوي، استعمال کړئ او که چیرې د خاوري pH د ۶,۵ یا له هغې څخه ښکته وي نو د نایتروجن له بلي منبع څخه د کار

واخیستل شي. که چیری یی pH له ۷,۵ څخه لوړ وي، نود فاسفورس لرونکي سري باید استعمال نشي. په عمومي ډول سره د القلی لرونکي خاوري د انارو د روزلو لپاره مناسبې ندي.

سره باید د نیالګي د ځانګو د پراخوالي په امتداد فقط د نهایی ځانګو څخه لږ لیری و شیندل شي. ددې لپاره چې د سري د استعمال له امله د نیالګي د سوزیدلو څخه مخنیوي وشي، نو باید چې سره د نیالګي د د تنې څخه د ۲۰ سانتي متره په واټن لیري واچول شي. د سري د استعمال څخه وروسته باید اوبه خور ترسره شي څو استعمال شوي نایتروجن د نیالګي د رینو طبقې ته ورسیري. د غذایی موادو او اوبو د رقابت د مخنیوی په خاطر باید د نیالګي لاندی ځمکه باید د هرزه بوټو څخه پاکه او لوڅه کرل شي چې نوموړي کار د سطحې خیشاوي، د گیاه وژونکو درملو استعمال او عضوي ملچ پواسطه ترسره کیري. سره باید په زیاته اندازه استعمال نشي. د نایتروجن زیات استعمال د ځانګو د زیاتي ودې، ناوخته میوه نیوني، کمزوري رنگ او خوند، د میوو د ناوخته بخیدني او ښایی د ژمی په سره هوا کې د ونو د شدیدو زخمونو سبب وګرځي. همدارنګه د نایتروجن ناوخته استعمال، د جولایی د میاشتی له نیمایی څخه وروسته د ځانګو د کلکوالی د مخنیوی سبب کیدایي شي او د ژمنی خوب په مرحله کې یی مقاومت کم او له منځه ځي.

داسی شواهد وجود نلري چې د انارو په باغونو کې د فاسفورس او پوتاشیم لرونکو سرو استعمال وني د ودې او میوو د کیفیت د ښه والي سبب ګرځي. اکثره د انارو په ونو کې د جستو د کمښت شواهد لیدل کیري چې نوموړی ستونزه د ژمنی خوب یا پسرلی یا د اوړی په لومړیو وختونو کې د ونو په پاڼو باندې د جستو د دواپاشی له کبله حل کیدایي شي. نایتروجن لرونکي او جست لرونکي سري په نمونه یی د انارو د اړتیا وړ یواځینی سري دي. نایتروجن د زیات مصرفه (Macronutrient) او جست د کم مصرفه (Micronutrient) عناصرو له جملی څخه دي چې په ونه کې د کمښت د اعراضو او ښو د لیدلو څخه وروسته په کمه اندازه استعمالیري.

۹.۳.۲. د انارو په نورو تولیدونکو هیوادونو کې د کیمیاوي سري د استعمال لاري چاري

اسرائیل: په اسرائیلو کې هر کال د یو هکتار باغ لپاره ۲۰۰ – ۳۰۰ کیلوګرامه نایتروجن لرونکي سره استعمالوي، په همدې اندازه پوتاشیم د K_2O په شکل استعمالیري. حیوانی سري په نمونه یی ډول سره نه استعمالیري. دغه لاري چاري په خاصه توګه د انارو لپاره نه بلکه د نورو میوه لرونکو ونو د کرلو پر بنسټ منځته راغلي دي.

هسپانیه: په هسپانیه کې تر هغه وخته سره نه استعمالیري څو په پاڼو کې د اړونده عناصرو کمښت ونه لیدل شي. د سري پواسطه د چاپیریال د ککړتیا څخه د مخنیوي په خاطر د سري استعمال محدود شويدي، نو په دې اساس د سري زیاته اندازه چې تحمل کیري، په لاندې ډول ښودل شويده:

د لاندې حدودو څخه باید تجاوز ونشي: د انارو په هغه باغونو کې چې د هوار سیلابی اوبه خور پواسطه خړوبه کیري باید ۱۱۰ واحده نایتروجن، ۸۴ واحد فاسفورس، ۲۳۴ واحد پوتاشیم او ۲۵ واحد مګنیزیم استعمال شي او په هغه باغونو کې چې د څاڅکیز اوبه خور پواسطه خړوبه کیري باید ۸۵ واحد نایتروجن، ۶۷ واحد فاسفورس، ۱۸۷ واحد پوتاشیم او ۲۰ واحد مګنیزیم استعمال

شي. که چیری د عضوي سري هره اندازه استعمالیږي، باید د نایټروجن د تحمل او زغم لوړه اندازه د پورته بندول شوي اندازې څخه معلومه او استعمال شي.

د هوار سیلابی اوبه خور د استعمال په صورت کې باید د نایټروجن اندازه په لاندې ډول سره په میاشتو ویشل شي داسې چې لومړي اوبه خور د غوټیو د غوړیدلو سره سم شروع کیږي.

د سري اندازه	میاشت
په سلو کې ۵ برخي	مارچ
په سلو کې ۲۵ برخي	اپریل
په سلو کې ۲۵ برخي	می
په سلو کې ۲۰ برخي	جون
په سلو کې ۱۵ برخي	جولای
په سلو کې ۱۰ برخي	اگست

۹.۴. د عناصرو د کمښت د نښو پیژندل

په انارو کې د نایټروجن او جستو د کموالي اعراض او نښې زیاتره د ونو په پاڼو او کله کله په میوو، څانگو او د ونو په عمومي وده کې لیدل کیږي. چې دا په نمونه یی ډول سره د کموالي هغه نښې دي چې یوازي انار یی ښی.

که چیرې نایټروجن کم وي نو کیدای شي چې د ونو زرې ښکتنی پانې ژیري، د نهایی څانگو وده کمه او ونې د میوي د حاصل څخه غورځیږي او یا یی حاصلات کميږي. که چیرې نایټروجن زیات شي نو کیدای شي بدني وده زیاته خو د میوي تولید کم شي او د میوي پخیدنه د عادي حالت څخه د ۷ - ۱۰ ورځو پورې ځنډیږي. بناً د نایټروجن د زیاتوالي او کموالي دواړو حالتونو څخه باید مخنیوي وشي. د نوو پاڼو ژیروالي د اوسپنې او جستو په کموالي دلالت کوي او د نوموړو عناصرو د کموالي په شدیدو پېښو کې کیدای شي چې ټوله ونه ژیره شي.

د جستو د کموالي اعراض او نښې نښانې په پسرلي کې په څرگند ډول معلومیږي داسې چې د ونو پاڼې او گلان وروسته غوړیږي، پاڼې کوچني او ښايي د پاڼو د رگونو تر منځ ژیر رنګه ساحات ولیدل شي، پاڼې تاوو شوي وي او ځینې وختونه د بندونو تر منځ واټن کم وي. د موسم په وروستیو کې په پرله پسې ډول سره وده کوي او نوموړي اعراض او نښې نښانې پټوي. د جستو کموالي په چټکۍ سره وده کونکو ځوانو نیالګیو او هغه نیالګیو کې چې په القلی لرونکو خاورو کې کرل شوي وي، زیات لیدل کیږي او همدارنګه د دوبي په نیمایي کې په ځوانو ونو کې هم لیدل کیږي. په خاوره کې د جستو استعمال بي اغیزي او گران تمامیږي. جست د نیالګیو د ریښو له لارې په ښه ډول سره نه جذبیږي او هم په نباتاتو کې ډیر کم متحرک عنصر دی. د جستو د کموالي د مخنیوي غوره او کامیابه لاره د ونې په پاڼو باندې د جستوسلفیت (طبیعی جست په سلو کې ۵۲ برخي) یا د جستو ۱۴٪ کلټونو د استعمال څخه عبارت ده. د جستو استعمال د وده ایز فصل په هر وخت کې ترسره کیدای شي خو کیدای شي د ځینو پاڼو د سوځیدلو لامل وګرځي. د جستو استعمال د حاصلاتو د راټولولو څخه وروسته او د ژمنې خوب څخه مخکې غوره نتیجه ورکوي.

په عمومي ډول سره هغه محلول چې په يو هكتار ځمكه كې د يو ځل لپاره استعمالېږي، بايد ۱ – ۲،۲ كيلوگرامه اساسي جست ولري. په لاندي بيلگو كې د عناصرو د كموالي اعراض او نښې نښانې په انارو كې نه بلكه په نورو نباتاتو كې ښودل شويدي خو ورته اعراض او نښې نښانې په انارو كې هم ليدل كيږي.

د شفتالو په پاڼو كې د نايټروجن د كمښت نښه

په كيوۍ فروټ كې د جستو د كمښت نښه

۹.۵. اوبه خور

د ميوه لرونكو ونو د كرلو او ودي لپاره په منظمه توگه اوبه خور ته اړتيا ليدل كيږي. د ونې د قوت د ساتلو، حاصل وركونې او د ميوې د اندازې (جسامت) لپاره په خاوره كې د رطوبت يوشانته والي زيات اهميت لري. په خاصه توگه نوو كرل شوو نياښو ته په لومړي كال د پوره اوبو وركول د ريښو د يوه غوره سيستم د منځته راتگ او پرمختگ په برخه خورا زيات اهميت لري. اوبه خور بايد د پسرلي په موسم كې د ودې له شروع كيدو څخه شروع او د حاصلاتو د راټولولو څخه وروسته د وده ايز فصل په دوران كې ادامه وركړل شي. د مكرر سطحي اوبه خور څخه دې په ډډه وشي. مكرر سپك اوبه خور د سطحي ريښو سيستم هڅوي چې د ونو د تنو او ريښو د ورستيدلو لامل گرځي او ونه وژني. لږ مكرر او ژور اوبه خور غوره او ترجيح وركول كيږي. ونې د په هرو ۷ – ۱۰ ورځو كې په ژور لوندوالي سره اوبه شي چې په موسم او هوا پورې اړه لري.

په رسيدلو باغونو كې د اوبه خور اندازه په اقليم او خاوري پورې اړه لري. د لارښوونې د يوې عمومي قاعدې له مخې د پسرلي په موسم كې بايد د يو هكتار باغ لپاره د ورځې ۱۵ متر مكعبه اوبه وركړل شي (سره له دې چې اوبه خور كيداى شي هفته وار شكل سره وي، مگر نوموړي اندازه په اوسط ډول د يوې ورځې لپاره ټاكل شويده). د اوبه خور نوموړي اندازه د دوبي په موسم كې د حاصلاتو د راټولولو تر وخته د يو هكتار باغ لپاره د ورځې ۵۰ متر مكعبه ته لوړيږي. په يوه موسم كې د يو هكتار باغ لپاره د اوبه خور ټول ټال (مجموعې) اندازه ۶۰۰۰ متر مكعبه ته رسيږي، سره له دې چې ۴۵۰۰ متر مكعبه اوبه د اورښت په نتيجه كې باغ ته رسيږي. كه چيرې

اوربنت کم وي نو د اوبه خور اوبه دی د اوربنت د کموالي په تناسب زیاتي کرل شي خو د باران اوبه (۴۵۰۰ مترمکعبه) پوره کړي. د اوبه خور کموالی د کمزوري میوي، دمیوو د زیاتي غورځیدني، د ونو د فشار لاندې راوستلو او دوهم ځلي گل کولو د اندازې د کموالي لامل ګرځي. د حاصلاتو د راټولولو څخه وروسته باید اوبه خور په کمه اندازه ترسره شي. د ژمی په موسم کې باید له اوبه خور څخه ډډه وشي ځکه چې د حاصلاتو د راټولولو په دوران کې د میوو د اندازې د بڼه والي، لپاره په زیاته اندازه اوبه خور ترسره کېږي چې زیاتره د ژمی په موسم کې پخپل حال پاتی او نه کمېږي. د ژمی په موسم کې له دې څخه په زیاته اندازه اوبه خور د سپرونو د اوږدېدو، بدني ودې او د پسرلی په موسم کې د نیالګیو د ودې لامل ګرځي او میوه نه تولیدېږي.

سطحي اوبه خور د سپاري په لیکه او په یو مخیز ډول اوبه کولو له لارې (Gravity Flow):

دوچې باید له اوبو څخه ډکې شي خو ډاډ تر لاسه کړو چې د ریښو ټول سیستم ته په پوره ډول سره اوبه رسېږي او بیا ترې اوبه بیرته وویستل شي. ددی لپاره چې اوبه پوره جذب شي، باید د دوچو غاړې (پولي) باید د ۱ - ۲ ورځو پورې پخپل حال وساتل شي او نوموړي څنډې یا غاړې باید تر راتلونکې اوبه خور پورې لیرې کرل شي.

پولی لرونکي یو مخیز اوبه خور

ځوان باغ د یو مخیز اوبه خور لاندې

د خاورو پر بنسټ د مهال ویش میتودونه (څنگه پوه شو چې څه وخت اوبه ولګوو):

اوبه خور باید هغه مهال ترسره شي چې په سلو کې ۵۰ برخې اوبه له خاورې څخه جذب شوي وي. په خاوره کې د اوبو د محتویاتو د معلومولو لپاره یو رمبي، بیلچه یا د خاورې نل راواخلئ او د ۲۰ - ۴۰ سانتی متره په ژوروالي کنده وکړئ. هغه خاوره چې په سلو کې ۵۰ برخې د اوبو محتویات ولري په لاندې ډول سره احساسېږي:

د خاورې جوړښت (Soil Texture):

- ځیروالي - د خاورې ځیروالي تقریباً وچ بنسکاره کیږي چې پنډوسکي جوړوي خو خپل شکل نشي ساتلی.

- بنه گډه شوي خاوره (Loamy) - پنبوسکي جوړوي چې څه نا څه د قالب کيدلو وړتيا لري او کله چې د لاس د گوتو ترمنځ کښيکارل شي يوه نازکه فيته جوړوي، رنگ يې هم تياره وي.
- کلي خاوره (Clay Soil) - دا ډول خاوره بنه پنبوسکي جوړوي، د يو انچ يا له هغې څخه اوږده فيته جوړوي، تور رنگ لري او يو څه سريشناکه ده.

ملچ (Mulch) د ځوانو ميوه لرونکو ونو لپاره گټور دي. د هر ډول نباتاتو ملچ لکه توبی شوي پاني، د ونو پوتکي، د وښو توتي، بوس، د اري بور په خاوره کې رطوبت ساتي، د خاورې بې له حده زيات حرارت معتدله گرځوي او د انارو له ونو سره د خوراکي توکو په اخيستلو کې د هرزه بوټو سيالي راکموي. د ملچ جوړولو لپاره واښه او پاني د ۱۰ - ۱۵ سانتي مترو په ژوروالي د ونې د تنې څخه د څو انچه په واټن ليري د خاورو لاندې کيږدئ.

د منۍ په لومړيو وختونو کې ملچ ليري کړئ. دا کار د ونې ريښو ته د هوا د سپريدو او د ژمې د راتگ په هکله معلومات ورکوي. ونه په کلکيدلو پيل کوي او په فزيولوژيک ډول د ژمې لپاره ځان چمتو کوي. د ملچ په ليري کولو سره د مرکبانو او روډنت د پتيدلو ځايونه له منځه ځي او په دې ډول د ژمې په موسم کې د ونو د پوتکو د ژوولو څخه مخنيوي کيږي.

۹.۶. د ميوې رنگري کول

په مساعدو شرايطو کې ونه کولاي شي زياته ميوه توليد کړي. د انارو ونې په پراخه پيمانه غټې چې د ميوې د توليد سبب گرځي، توليدوي چې نوموړی ميوې په مختلفو وختونو کې پخيري. د زياتو ميوو توليدول ممکن ونه کمزوري کړي چې په نتيجه کې د غټيو شمير کم او په راتلونکي فصل کې ونه کم حاصلات ورکوي. همدارنگه زيات حاصلات د کوچنيو جسامت لرونکو او بې کيفيته ميوو د توليد سبب گرځي. ددی ستونزې د مخنيوي لپاره بايد ونه د غټيو د نيولو څخه ۲ - ۳ اونۍ مخکې رنکري کړل شي. په هره څانگه کې د غټ جسامت لرونکي ميوې په پريښودلو سره نور ټول ميوه جات ليري کړئ. په لومړي سر کې کوچنی او د حشراتو يا ناروغيو پواسطه تپي شوي ميوې ليري کړئ او منځنۍ توصيه شوي واټن تعقيب کړئ. په هره څانگه کې بايد ميوه يو له بل څخه د ۷ - ۱۰ سانتي متره واټن ولري داسې چې وري څانگې بايد يوازي يوه يا دوه دانې ميوې ولري. رنگري کول بايد په داسې ډول ترسره شي چې د څانگو په ښکتنې برخه کې د ميوو تر منځ واټن لږ او د څانگو په پورتنۍ برخه کې يې واټن زيات پريښودل شي. دغه کار د دې لپاره ترسره کيږي څو د څانگو په پورتنیو برخو کې د زياتې ميوې د نه پريښودلو له کبله د څانگو د قاتيدلو او ماتيدلو څخه مخنيوي وشي. همدارنگه نوموړي کار ددې لپاره هم ترسره کيږي څو د فصل په وروستيو کې د څانگو د قاتيدلو او د لمر شديدو وړانگو سره د ميوو د مخامخ کيدلو څخه مخنيوي وشي. هغه ميوې چې د جون د مياشتې څخه وروسته توليديږي، بايد ليري کړل شي ځکه چې نوموړي ميوې معمولاً په بشپړه توگه نه پخيري.

د نيالگيو د ځوانۍ (۲ - ۵ کلونو پورې) په مرحله کې د کلکو ميوو غورځيدل معمول دي. د ميوو غورځيدل د هغه لارو چارو او عملياتو پواسطه چې د بدنې ودې سره مرسته کوي، زياتيږي لکه د

زیاتې سري او اوبو ورکول. ځواني ونې باید د فشار لاندې شرایطو کې ونه کرل شي. رسیدلي ونې د ځوانو ونو په پرتله د زیاتو میوو د نیولو توان لري. د میوو رنگري کول د میوو د غورځیدلو کچه راتیټوي ځکه چې ونه د گڼو میوو په نسبت د رنگریو میوو د ساتلو لپاره په پوره ډول خوراکي توکي تیارولای شي.

۱۰. د انارو تشوشات، ناروغۍ، حشرات او د هغوی کنټرول

د انارو ونې یو شمیر تشوشات، ناروغۍ او آفتونه لري. د هیواد په کچه په انارو کې لاندې آفتونه او ناروغۍ لیدل کیږي:

۱۰.۱. د انارو تشوشات او د هغې کنټرول

- د میوو چاودیدل: اوبه خور باید په منظم ډول ترسره شي. که چیرې زیاته مرطوبه خاوره د زیاتې وچې خاروي سره عوض شي نو د انارو د چاودیدلو کچه لوړیږي.
- د باران او لمر د رښکاره کیدلو څخه وروسته د میوو چاودیدل.
- د لمر پواسطه د میوو سوځیدل: د نوموړي ستونزې د مخنیوي لپاره باید د کافی سري ورکولو، په بنیادي توګه د نایتروجن استعمال او د قوي ښاخه بری پواسطه د پانو ښه پوښ وساتل شي.
- د تنې یا ریښې ورستیدل: د نوموړي ستونزې د مخنیوي لپاره باید د زیم ایستنی ښه سیستم موجود وي.
- د ښاخونو پواسطه د میوو ګریدل: د نوموړي ستونزې د مخنیوي لپاره ګڼې او مزاحمت کوونکي څانګې باید د ښاخه بری پواسطه لیرې او د میوو تر منځ مناسب واټن وساتل شي.
- د میوو د پوټکۍ توریدل: دغه عمل معمولاً په ساتن ځایونو کې په خامو میوو کې رامنځته کیږي. د نوموړي عمل د مخنیوي لپاره باید یوازې پخې میوي راټولې او پاکي وساتل شي.

۱۰.۱.۱. د حشراتو آفتونه

په انارو کې پیداکیدونکي حشري د نورو میوه لرونکو ونو د حشرو په شان کنټرول او تداوي کیږي. په کالیفورنیا کې سپړۍ او چینجیان یوازیني معمول حشرات دي.

Leaf Footed Plant Bugs: نوموړي حشرات چې علمی نوم یې *Leptoglossus sp.* دی چې په وحشتناک ډول سره په انارو په خاصه توګه چاودیدلو انارو باندې راټولیری. د نوموړو حشراتو زیان تر هغه وخته پورې چې تیزابی مواد له چاودلي برخې څخه څڅیږي، کم وي. نوموړي حشرات د داخلي برخې (arils) نه بلکه د ژیرې برخې (albedo) د سوري کولو په لټه کې وي، خو بیا هم ځینې وختونه دوهمې فنګسي پتوجنونه لکه *Botrytis* او *Alternaria* په نوموړو سوريو کې راټولیری. *Bacillus thuringiensis* د Leaf Footed Plant Bugs په

وړاندي مؤثر نه تماميږي. له نیکه مرغه نوموړي حشري ځایی او له باغ څخه لیري نه خوځيږي او نور نږدې باغونه نشي مصابولای.

کنترول او درملنه: نوموړي حشري معمولاً د فصل په وروستیو (آگست او سپتمبر) کې په باغ کې نه لیدل کېږي. خو که چیرې په همدې باغ یا بل نږدې باغ کې ژمی تیر کړي نو کیدای شي چې مخکې تر سترگو شي. د نوموړو حشراتو نفوس زیاتره کلونه په طبیعي ډول د تودوخي د زیاتوالي او د پرازیټونو (*Gryon Pennsylvanicum*) پواسطه د هګیو د ملوث کیدو له کبله له منځه ځي او کنترول لیري په هر ترتیب نوموړي طبیعي کنترول هغه وخت چې د ژمی تیرونکو حشراتو زیات نفوس وجود ولري، د اعتبار وړ نه دی. نوموړي کنترول په خاصه توګه د پسرلی په وخت کې چې پرازیټي هګی یوازې بالغ حشرات متاثره کوي، د اعتبار وړ دی. دا هغه ژمی تیرونکي بالغ حشرات دي چې د زیات زیان باعث ګرځي. تر اوسه پورې هیڅ ډول عنعنوی کنترول ندی پیژندل شوی چې د Leaf Footed Plant Bugs یا ددی د زیانونو په وړاندي چې په پسته کې رامنځته کیږي، مؤثر تمام شي. خوبیا هم ځیني عنعنوي لارې چارې لکه د باغ څخه د پاتې شوونو ټولول کولای شي چې د ژمی تیرونکو حشراتو په نفوس کې کموالي رامنځته کړي.

سپړی (Aphids):

د لږ شمیر سپړیو موجودیت د تشویش وړ ندی. د سپړیو زیات شمیر د پانو د تاویدلو، ژیریدلو او بد شکه کولو او د څانګو د ودې د مخنیوی سبب ګرځي. همدارنګه نوموړي حشرات یوه سرپیناکه ماده تولیدوي چې د شاتو د شبنم په نامه یادېږي چې نوموړي ماده د Sooty Mold فنگس د ودې سبب ګرځي او نوموړی فنگس میوي زیانمنی کولای شي.

کنترول او درملنه: په لومړي مرحله کې باید د سپړیو د هجوم مخه ونیول شي. یو ځل چې سپړیو شمیر زیات شي بیایي کنترول ستونزمن کار دی ځکه چې تاو شوي پانی سپړیو ته د حشره وژونکو او نورو طبیعي دښمنانو په وړاندي پناه ورکوي. چیرې چې د سپړیو نفوس په څو تاو شوو پانو او نوو څانګو کې ځای پرځای کیږي نو په دې حالت کې بڼه کنترول د نوموړو پانو او

ځانگو پريکول دي. په غټو ونو کې ځيني سپړۍ د ونې په گڼه چترۍ (کينوپۍ) کې پرمختگ کوي، ددی ساحو پري کول د سپړيو د اوسيدلو ځای نا مناسبه او له منځه وړي. ساحه د هرزه گياؤ څخه چې سپړۍ پکې پناه اخلي، پاکه وساتئ. د نايټروجنۍ سرۍ زيات استعمال د سپړيو د بيا راپيدايدلو لپاره لاره لاره هواروي. هيڅکله د اړتيا څخه زياته نايټروجنۍ سره مه استعمالوي. حشره وژونکۍ صابون، د نيم تيل، عالي يا عالي ته ورته پارافين ډوله تيل په موقتي ډول سپړۍ کنټرولوي داسې چې په ټولو پاڼو استعمال شي. د پوره پوښښ لپاره د پورته ذکر شوو موادو سره په زياته اندازه اوبه گډي او د پاڼو لاندې باندې برخي دوا پاشۍ کړئ. نوموړي مواد يواځې هغه سپړۍ چې د دواپاشي په ورځ موجودي وي وژني نو بايد چې دواپاشي هر ورځ تکرار شي.

نېټې کني: نېټې کني عموماً د جسم د پلنوالي او هواروالي او د مخکينيو پښو د اوږدوالي له مخې پېژندل کيږي. ځواني کني مختلف رنگونه لري کيداي شي داغونه او خاپونه ولري او همدارنگه کيداي شي خاپونه او داغونه ونه لري. کني د ژمۍ په موسم کې په منډوکو او وړو ځانگو کې هگۍ اچوي او وروسته بيا د پسرلي په موسم کې چوي او د کنو کوچني بچي ورڅخه راوړي. بچي د هگيو څخه د راوتلو څخه سمدستي وروسته د پاڼو سره تماس نيسي چيرې چې خپل خوراکي مواد په آساني سره لاسته راوړلای شي. کني د پاڼو د حجراتو د زيبښلو څخه خپل خوراکي مواد لاسته راوړي. د پاڼو په دې شکل سره تخریبېدل د ونې د ژوند کچه راټيټه او د ميو په اندازه باندې بده اغيزه کوي. هغه پاڼې چې د کنو پواسطه ورته زيان رسيږي خال خال نصواري رنگ غوره کوي. ونې د سپړيو د کم او متوسط شمير نفوسو په وړاندې مقاومت لري خو که د سپړيو د نفوسو شمير له حده زيات شي نو کيداي شي د ونو له پاڼو څخه ټول کلوروفيل له منځه يوسي او ټوله ونه ژيربخن رنگ غوره کوي. يو شمير حشره وژونکي درمل چې د نورو آفتونو د له منځه وړلو لپاره استعمالیږي ځينې وخت په ناڅاپي ډول د کنو د نفوسو د ډيروالي سبب گرځي.

د کڼو کنترول او درملنه: ځینې وختونه کڼي په طبیعي ډول د نورو ښکاري حشراتو (نورو کڼو) پواسطه کنترولېږي. په عمومي توګه ګرمه هوا او ښکاري حشرات ددی سبب ګرځي چې د نصابري رنګه کڼو نفوس په دوبي کې راکم شي. د ژمی په موسم کې د Dormant Oil استعمال د کڼو په کنترول کې مرسته کولای شي مګر ښکاري کڼی (بیولوژیکي کنترول) هم له منځه وړي. که چیرې د میوه لرونکو ونو په څانګو کې د کڼو د هګیو شمیر په سلو کې د ۲۰ څخه زیاتي وي نو په دې صورت کې باید د کنترول لپاره Dormant Sprays د تیلو سره یوځای په لوړه کچه استعمال شي. د نورو آفتونو د کنترول لپاره کیدای شي حشره وژونکی درمل هم ورسره اضافه کړل شي. په ځینې باغونو کې د پسرلي او اوړی په موسمونو کې کیدای شي د کڼه وژنکو درملو استعمالولو ته اړتیا ولیدل شي مګر یوځای هغه وخت چې د کڼو نفوسو پانې ډیري زیاتي متضرره کړي وي. د سلفر پودر یا محلول دوه ځلې استعمالیږي داسې چې لومړي ځل د پسرلي په وروستو وختونو (د می په میاشت) کې او دوهم ځل د دوبي په لومړیو وختونو (د جون میاشت) کې استعمالیدای شي.

د چینجیان (Worms):

د چینجیانو مختلف لاروایي د هرڅه خوړونکو (Omnivorous) په ګډون د ونو له پانو څخه خوراکي مواد لاسته راوړي او د پانو پرمخ یې نښي نښانې لیدل کېږي. ځینې وختونه په ونو کې موجوده میوي د چینجیانو د لارو پواسطه تر حملي لاندې نیول کېږي چې په نتیجه کې د چینجیو د لارو پواسطه نهایی تخریب شوي میوي پرمخه غورځیږي او هغه میوي چې په کمه اندازه تخریب شوي وي، په ونه کې پاتې کېږي رنګ به یې ژیر، زخمی او سطحه به یې زیره وي او بالاخره په یوه بی رنګه او بدشکله میوه باندې بدلیږي.

د چینجیانو کنترول او درملنه:

څرنګه چې چینجیان د ژوندانه مختلف مرحلې لري خو د لارو په مرحله کې یې د مخنیوي لپاره د Bacillus Thuringiensis په نامه تولید شوي دوا چې په عام بازار کې هم خرڅیږي، ډیره اغیزمنه ده. څرنګه چې نوموړي دوا ډیره مشهوره او عامه ده نو د ډیرو حشراتو د له منځه وړلو لپاره مناسبه او په زړه پوري درملنه ده اوښه والي یې دادی چې ګټورو حشراتو، مرغانو او انسانانو ته هیڅ ډول تاوان نه رسوي.

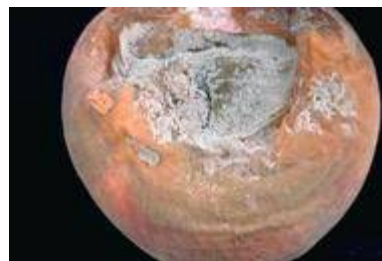
کله چې نوموړي درمل استعمال شي نو Leaf rollers څو ساعته وروسته د دواپاشي شوو پانو څخه خپل خوراک بندوي او وروسته له څو ورځو څخه مړه او له منځه ځي. یو بل ډول درمل چې د Thorough Spray په نامه یادېږي هم د نوموړو حشراتو د کنټرول لپاره اغېزمن دي خو یوازې د هغه Leaf rollers لپاره چې د لاروا په مرحله او ډیر کوچني (اورډوالي یی لږ تر لږه د ۱ سانتي متره زیات نه وي) وي، استعمالېږي چې د یو ځل څخه یی استعمال ته زیاته اړتیا لیدل کېږي. د Caterpillars د له منځه وړلو او وژلو لپاره باید نوموړي حشرات حشره وژونکي درمل وخورې. کیدای شي نور حشره وژونکي درمل استعمال شي خو ګټوري حشري لکه د شاتو مچۍ او Lacewing له منځه وړي.

۱۰. ۱. ۲. ناروغۍ

د انارو عمومي ناروغۍ، اړونده اعراض، کنټرول او درملنه:

- ځینې ناروغۍ دي چې په دواړه خامو او پخو انارو کې منځته راځي لکه Alternaria، Botrytis، Fruit rots، Surface Mold، Fruit rots، اکثره په پخو میوو کې رامنځته کېږي په خاصه توګه هغه وخت چې د حاصلاتو د راټولولو په وخت کې اوربنت و اوریږي. زیان اکثره په هغه ساحه کې چې میوي یو له بله سره په تماس کې وي رامنځته او میوه زده کېږي (د ځانګړو رنګرۍ کول د زیان د مخنیوي په برخه کې مرسته کوي). د Fruit rots لومړي اعراض د میوو پرمخ د هغه ساحو څخه عبارت دي چې اوبه یی زبېنل شوي وي او اکثره په هغه ساحه چې میوي یو د بل سره د تماس په حالت کې وي، منځته راځي. نوموړي زخمونه ډیر ژر په تور رنګه داغونو بدلیږي. معمولاً سپره هوا او د پسرلی او دوبي بارانی هوا چې د تودوخې درجه د ۱۵ سانتي ګریډه په خوا اوشا کې وي، د انتاناتو د منځته راتلو لپاره لاره هواروي. د میوو پرمخ څر رنګه تیاره داغونه لیدل کېږي په خاصه توګه چې میوه چاودیدلي وي. دغه پتوجنونه اکثره د دوهمي پتوجنونو په حیث د میوي د لوڅوالی اود Leaf Fotted Plant Bug پواسطه د Albedo د سوري کیدلو څخه وروسته پرمختګ کوي.

- د حاصلاتو د راټولولو په وخت کې باید ډیر دقت وشي او د امکان تر حده باید ژر تر ژره کنټرول شي. که چیرې په باغ کې دورې او خاورې موجودې وي نو سپورونه د خاورو او دورو سره یوځای خپرېږي، فلهاذا میوي باید په یو خاص پاک ځای کې راټولي کړل شي.

۱۱. د انارو د حاصلاتو راټولول او سنبالول

۱۱.۱. د میوو پوخوالي: معمولا انار د کرلو څخه وروسته په دوهم یا دریم کال حاصل ورکوي. انار د تازه خوړلو لپاره هغه وخت له ونو څخه راښکول کېږي چې رنگ یې په ښه ډول سره سور (تیاره سور) ګرځیدلي وي. د انارو میوې د زیاتو ګلانو د نیولو له کبله په مختلفو مرحلو کې پخې او ثمرته رسیږي. د انارو د پوتکې چاودیدل د میوې په زیات پوخوالی دلالت کوي. انار د کرلو څخه وروسته په شپږم کال ښه او بشپړه حاصل ورکوي. یو هکتار ښه حاصل خیزه باغ ۶ ټنه انار تولیدوي.

۱۱.۲. د حاصلاتو د راټولولو لارې چارې: هغه انار چې د تازه خوړلو لپاره استعمال او د پروسس لپاره ورڅخه کار نه اخیستل کېږي، په ډیر احتیاط سره د لاسه پواسطه راښکول کېږي. که څه هم کیدای شي چې د انارو د خارجي پوتکې ټپي کیدل او ګریدل د انارو د روښانه پوتکې د پاسه د تورو داغونو سبب شي مګر د انارو داخلي برخې ته زیان نه اړوي خو بیا هم د نوموړو ستونزو د رامنځته کیدلو له کبله د انارو اهمیت او ارزښت په تجارتي لحاظ مخ په ښکته راځي. هغه کسان چې د انارو د راټولولو سره سرو کار لري، باید میوې ډیرې ژورې راونه شکوي. کله چې د انارو میوې د باغ څخه راټولي شي باید له تیره ښاخونو څخه په ښه ډول سره پاکې شي او په ډیر احتیاط سره په کریټونو کې ځای پر ځای شي خو د ټپي کیدلو څخه یې مخنیوي وشي.

۱۱.۳. د انارو د میوو پروسس:

انار کیدای شي د جوس یا جلاتینی مادی (Jelly) د جوړولو لپاره په مصرف ورسېږي او که چیرې د پوتکو سره میډه شي نو کیدای شي چې په لوړه کچه پولي فینولیک (Polyphenolics) ولري. په طبابت کې د انارو د شربت په جوړولو کې کیدای شي چې د جوس د ټینګولو لپاره

ورسره بوره گډه کړي. له انارو څخه کيدايي شي چې د انارو شربت جوړ شي. د آسيا په ځينو برخو کې انار وچ او د مسالي د جوړولو په منظور يې ټکوي.

۱۱. ۴. د انارو ذخيره کول:

کله چې عرضه د تقاضا په نسبت لوړه وي او د فصل د اوږدوالي لپاره بايد ميوې په سړو خونو کې وساتل شي. د انارو ميوې په ۷ درجې د سانتي گريد تودوخه او په سلو کې ۹۰ برخې نسبتې لنډه بل کې ساتل کيږي. يواځې هغه ميوې بايد په سړو خونو کې وساتل شي چې د حشراتو پواسطه زيانمنې شوي نه وي. هغه ميوې چې د حشراتو پواسطه زيانمنې شوي وي، کيدايي شي چې په ذخيره خانو کې ورستي شي. د انارو ميوې کولای شو چې تر دريو مياشتو پورې په آسانۍ سره ذخيره کړو. که چيرې ذخيره شوي ميوې پخې شوي نه وي نو د پوټکي په بهرني برخه کې يې نصواري رنگ رامنځته کيږي. که چيرې انار تر دې حده په ذخيره کې وساتل شي چې پوټکي يې وچ شي نو بيا يې هم زړی تر يو څه وخته پورې تازه وي.

په سړو خونو کې کيدايي شي چې ميوې د زياتو سړو له کبله ټپي او زيانمنې شي. که چيرې د سړو خونو د تودوخې درجه ۵ سانتي گريده يا له هغې څخه ښکته وي نو ميوې ټپي او زيانمنې کيږي او که چيرې د تودوخې درجه د ۵ سانتي گريده څخه نوره هم ښکته شي نو د انارو د ټپي کيدلو د اعراضو شدت به مخ په زياتيدلو شي او د زيان اعراض او علايم هغه وخت په ښه ډول سره معلومېږي چې ميوې يوه داسې ځای ته چې د تودوخې درجه يې ۲۰ سانتي گريده وي، انتقال شي چې د پوټکي نصواري بې رنگه کيدل، د پوټکي په سطحه د داغونو د رامنځته کيدل او همدارنگه د ورستوونکو ارگانيزمونو په وړاندې حساسيت پيداکيدل يې بهرني اعراض او علايم او د دانو بې رنگه کيدل او همدارنگه د دانو د بيلوونکو سپين رنگه پردو بې رنگه کيدل يې داخلي اعراض او علايمو څخه عبارت دي.

۱۱. ۵. په غذایی رژیم کې د میوو برخه اخیستل
په ۱۰۰ ملی لیتره جوس یا ۱۰۰ گرامه خوړولو وړ برخه کې د انارو د میوي غذایی ارزښت

انار	
اوبه (%)	۷۹
کالوري	۷۰
پروتین (%)	۱,۱
شحم (%)	۰,۹
کاربوهایدریت (%)	۱۸
خام الیاف (Crude Fiber)	۰,۳
د ورځني اړتیا وړ توصیه شوو مواد فیصدی چې د انارو څخه لاسته راځي	
ویتالین A	---
ویتالین B ₁	۰,۲
ویتالین B ₂	۱,۲
نیاسین	۱,۴
ویتالین C	۸,۹
په غذایی رژیم کې د انارو د برخی اخیستنې محتویات په ملی گرام سره	
کلسیم	۱,۰
فاسفورس	۲,۸
اوسپنه	۸,۰
سودیم	---
پوتاشیم	۵,۵

د انارو جوس د انتی اکسیدانت پولی فینول (Antioxidant Polyphenols) تر ټولو غوره سرچینه ګڼل کیږي.

هغه پولی فینولونه (Polyphenols) چې د انارو په جوس کې په پراخه پیمانه لیدل کیږي د Hydrolysable tannins چې د Punicalagins په نامه هم یادېږي، عبارت دی چې د انارو د پوټکي څخه لاسته راځي.

لومړنیو لابراتواري څیړنو او د انسانانو آزمایشونو څیړنو ښودلې ده چې د انارو جوس د زړه د ناروغیو د خطر رامنځته کونکو عواملو، arteriosclerosis او قلبی وعیای ناروغیو په کمولو کې مؤثر ثابت شويدي. تنین (Tannin) چې په انارو کې میندل کیږي، د اکسیداتیف فشار (Oxidative Stress) د کمولو مسؤلیت په غاړه لري. معلومه شویده چې انار د وینې د سیستولیک فشار (Systolic Blood Pressure) په کمول کې رول لري. څیړنو ښودلې ده چې د انارو جوس د پروستات د غدي په سرطانې پیښو او Osteoarthritis په وړاندې اغیزمن دی. د انارو جوس د وایرسونو او باکتریاؤ ضد اغیزو په درلودلو سره کیدای شي د غاښونو د Plaque په وړاندې هم اغیزمن تمام شي. په انارو کې د فایبرونو او ویتامینونو کچه ډیره لوړه ده په خاصه

توگه د ویتامین A او ویتامین C غوره سرچینه گڼل کیږي. دري واړه تازه انار د بیتا کیروتین (Beta Carotene) د ورځنۍ توصیه شوي اندازي په سلو کې له ۵۰ څخه زیاتو برخو درلودونکی دی. بیتا کیروتین په رگونو کې د Plaque د منځته راتلو، د لمر د زیان څخه د سترگو د ساتلو او د آزادو رادیکالونو د غیر فعاله کولو په برخه کې چې د سرطان سبب ګرځي، مرسته کوي. سربیره پردې د انسان بدن بیتا کیروتین په ویتامین A بدلوي چې د غوره لیدلو او سترگو د مرطوب ساتلو لپاره حیاتي اهمیت لري. انار پخپل ترکیب کې په د پام وړ اوسپنه لري چې د هیموګلوبین د جوړولو لپاره کوم چې په وینه کې د اکسیجن د انتقال دنده په غاړه لري، ضروري ماده ده.

۱۲. پوښېني بوتې

۱۲.۱. آیا بزگر دوهمی حاصلات د عایداتو د لاسته راوړلو لپاره کړي؟

ځینې وختونه د انارو په باغونو کې پوښېني بوتې کرل کیږي. په ځینو حالاتو کې ښایي سبزیجات، میوي، د حیواناتو لپاره واښه او غلي داني هم په باغون کې د ونو تر منځ وکرل شي. په هر حال په باغونو کې د انارو د ونو تر منځ د نورو نباتاتو کرل د انارو د ونو سره د اوبو او خوراکي توکو په اخیستلو کې سیالي کوي چې په نتیجه کې د ونو د حاصلاتو د کموالي او همدارنګه د میوي او پخپله د ونې د جسامت د کوچني والی سبب ګرځي. د بارانی موسم په پای کې کله چې د اوبو اندازه کميږي، د پوښېني بوټو لکه شوتلی او نورو پلۍ لرونکو نباتاتو (Legume) کرل ګټور تماميږي. د نوموړو لارو چارو څخه ګټه اخیستل د خاوري د حاصلخیزې او همدارنګه د خاوري د جوړښت د ښه والي سبب ګرځي. پوښېني بوتې لکه هرزه ګیاوي د یخ وهلو زیان ډیروي.

۱۲.۲. ولې باید پوښېني بوتې وکرل شي؟

- پوښېني بوتې کیدای شي د باغ د حاصلاتو د ورکولو تر وخته د عایداتو د لاسته راوړلو یوه ښه منبع وي.
- د کروندې د خاوري د ښه والي سبب ګرځي.
- د اوبو د نفوذ قابلیت زیاتوي.
- د خاوري د حاصلخیزۍ سبب ګرځي (اروېشي، سارایی اوروېشي او Legume).
- د هرزه ګیاو د کنترول لپاره ګټور تماميږي.
- د خاوري تخریب کموي.
- ځینې پوښېني نباتات چې په دوراني ډول کرل کیږي، د خاوري د نیماتود د کنترول لپاره ګټور دي. د نیماتود د کنترول لپاره تر ټولو غوره دوراني نباتات د Sudan Grass، شرمش (Mustard)، می او Cow peas څخه عبارت دي.
- په شگلنو خاورو کې اوروېشي او جودر د سارایی اوروېشو (Oat) په پرتله ښه نتیجه ورکوي.

۱۲. ۳. د پوښېښې بوتو زیانونه هم باید په نظر کې ونیول شي.

- گڼ او لوړ پوښېښې نباتات د ونو نوو پانیو او غوټیو ته د یخ وهلو خطر زیاتوي.
○ د یخ وهني د خطر د کموالي په خاطر باید ټیټه ونه لرونکي پوښېښې بوتې وکرل شي، مگر وابنه مه کړئ ځکه چې د یخني منځته راوړونکو باکتریاؤ لپاره ښه پټن ځایونه دي او یخه هوا ونو ته انتقالوي.
- په پسرلی کې گڼ نباتات امکان لري چې د نصواري ورسټیدني، د ښاخونو د سوري کیدلو، سرخی، Mildew او نورو فنگسي ناروغیو لامل وگرځي، په خاصه توگه کله چې نبات زیات لوړ وي لکه لوړه ونه لرونکي غله جات او پلی لرونکي نباتات (Legume) د بلیکي په توگه Faba Bean.
- د دوبي پوښېښې نباتات کیدای شي چې د نیماتود شمیر د زیاتوالي سبب وگرځي. هغه نباتات چې سروکال موجود وي لکه شوتله، کیدای شي د پسرلی په موسم کې ډیري اوبه مصرف کړي نو باید ژمنی کلنی نباتات وکرل شي.

۱۲. ۴. سپارښتنې

- د ژمی پوښېښې نباتات په خاوره کې د خاوري د حاصلخیزی، خوراکی توکي او د اوبو د نفوذ قابلیت د لوړوالي لپاره کرل کیدای شي.
- د خاوري د نایتروجن د ښه والي لپاره Legume لکه می، نخود، Bell Beans، شوتله، طبي بوتې او نباتات او Cow peas وکړئ.
- ددې لپاره چې خاوري ته گټه واړول شي باید چې پوښېښې نباتات راټول او وریل شي او هغه برخه یی چې د خرڅلا وړ وي وپلورل شي او پاتې برخه یی په خاوره کې د حاصلخیزی او خاوري د ښه والي لپاره واچول شي څو د خاورو سره خاوري شي.